Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

Серло

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ★ ШИНАРА, 2 ИЮНЬ, 1987 ШУ. ★ № 66 (7412). ★ Мах 3 кеп.

КПСС Центральни Комитете

КПСС Центральни Комитет хьежай «ТIехдаьккха малар мелари алкоголизми дIаяккхара а из болх чIоагIбара а хьакъехьара КПСС ЦК соцам кхоачашбарах долча» дешага.

ТIанийцача соцам тIа белгалдаьккхад «ТIехдаьккха малар мелари алкоголизми дIаяккхара», хьакъехьара КПСС ЦК соцам 1985 шера 7 мае тIанийцачул тIехьагIарча хана центре а моттигашка а хоадамболлаш болх баьб вахара юкъера малар дIадаккхара, тIехдаьккха малар мелилга дIахо ла йиш йоаца хьалаш хьадара. Цо новкъостал ду обществера нравственни атмосфера тоаяра, къахьегама дисциплиней правопорядоки чIоагIъяра. Спиртни малараш мелилга 1986 шера, 1984 шера хинначул шозза кIезигденнад. Прогулаш ярах йоаеш хинна ха а кIезигъеннай. Медвытрезвителa кхувлаш хинна нах кхоалагIа дакъа кIезигбеннаб, тIехдаьккха малар меларах деш хинна зуламаш — 26 процент. КIезигденнад производственни а бытовой а хатараш. Автоавареш хиларах лозабеш хинна нах дикка кIезигбеннаб. Дукхача шерашка нах бовлга духхьашха кIезигденнад.

ДIадахача шин шера практико чIоагIду хьалхашка оттадаь декхараш — вай общества вахарера тIехдаьккха малар мелилга дIадаккхар ниийса хилар. Цу гIулакхашта тIадерзадаь деш дараш советски халкъо чIоаггIа хьаллоацаш да.

Из миштта дале а цхьайолча моттигашка из болх боагIача хьисапе тIагIертта, тIатеIIа, леррагIа беш бац. ХIанзалца хьа вIаштIехьдаьннадац массанахьа а тIехдаьккха малар меларца шерра къовсам лоаттабе, цу проблемашта ерригa партийни общественни организацеш тIаерзае, къахьегама коллективашка кхетама болх бара лоархIами еш йола влияни айе, кхетама, экономически, административно-правови гIулакхаш хьаькъалца вIаштIехьдоахилга Iалащде. Хоалуш тIадирзадац социальни зулам деча хьаддача нахаца дифференцированни индивидуальни даькъе беча балха формашта.

Партийни, пачхьалкхен, боахама органий дуккхача болхлоша, общественни организацеша боагIача хьисапе бехктокхаме хеташ леладац цу дешай хьакъехьара КПСС ЦК соцам кхоачашбелга, карагIдаьнначун боагIачул дукхагIа мах а беш, спиртни малараштa тIаккхувлга сихдаь, чIоагIа айдаь, лоаццача ханара кампани а лерхIаш, тIагIертта, хадданза, тIехьашка ца доалаш болх ца бича де йиш йоацаш хилар теркал а ца деш. ТIехдаьккха малар мелара проблема къоастае гIертилга из декхаш, административни методашца керттерча даькъе де гIертаро духхьал цу хьакъехьа чIоаггIа ка ца ялийтарал совгIа кхы а чIоагIагIа кIоаргду лазар, хьахулийт керда проблемаш, бухсоцца — ийрчадоаккх лоархIаме, эшаш дола гIулакх.

Дукхача моттигашка тIехдаьккха малар мелара профилактика яреи из дIадаккхареи болх укх тIеххьарча хана мелбалийтаб. Производстве малараш мелаш моттигаш нийслу, цу даькъе производство чIоагIа кхераме хиларца ювзаенна йолча автомобильни машиннаькъен транспорте, форда флота кемашка, кхыдолча доакъошка. Цхьайолча моттигашка спиртни малараш дохкара торговле бокъонаш телхаелга дIадаьннадац, городий улицашка юха а лелабаьнаб беха нах. Цхьайолча республикашка, краяшка, областашка 1987 шера хьалхарча квартале маларца дувзаденна зулам делга дукхагIа хиннад.

Хьалха а санна кIезига да кхетамеи профилактически балхах хьахулаш дар. Къаьстта хилийта йиш йоацаш да парте дуккхача членаша, цу даькъе цхьаболча кулгалхоша антиалкогольни законодательство телхаделга ловргдоацаш, барт хургбоацаш хилара даькъе хьонхам ца телар.

Корта бохабу малараш меларца къовсам лоаттабара дешаш къестадеча массаза а хаьдда, принципиальни хилац партийни организацей позицеш. Шоашкара мелал гучаювлийт дукхача халкъа депутатий моттигерча Советаша, профсоюзни, комсомольски организацеша, творчески союзаша. Шоай хьинар лаьгIдаьд антиалкогольни пропаганда еча массови информаце средстваша, «Знание» яхача общества организацеша. Вахара унахцIенача хьисапа пропаганда еча тIагIертта позици лелаяц СССР медицински Iилмай Академе Iилманхошеи специалисташеи. ХIанз а тIехь эсала шоаш йолга хьахьокх ца малара тIехьа къовсам лоаттабеча шоай лоIаме йолча Ерригсоюзни общества организацеша.

Холуш дола хувцамаш хиннадац социальни инфраструктура дегIаккхувлара, культуран спортеи материальни база чIоагIъяра а шеръяра а, цох дикача дас санна пайда ийбара цхьайолча министерствашеи ведомствашеи, моттигерча партийнии советскии органаша, объединенейи предприятейи кулгалхоша беча балха тIа. Бахача наьха, къаьстта кхелетарий мукъа ха вIаштIехьйоаккхилга, хIанз а эггара ирагIа а таханарча ден эггара лоархIамегIа а йолча проблемех цаI йолаш юс.

ЙоаггIаш йола терко яц наркологически службай материальни база чIоагIъяраи цар балха эффективность лакхъяран. Лорий - наркологий квалификаце боарам лоха ба.

КПСС Центральни Комитето хилийта йиш йоацаш лерхI 1987 шера цхьоалагIча кварталечул хьалхагIа хинначунца нийсдича СССР Госагропрома предприятешка комсий чхьагIари коньячни изделеши хьаяр дукхагIа хиннилга. ТIеххьарча хана моттигерча органаша мело ярах цхьайолча регионашка, Молдаве, Татарски, Удмуртски, Коми АССР, Алтайски крае, Белгородски, Винницки, Киевски, Курски, Липецки, Смоленски, Сумски, Тюменски, Черновицки, областашка къаьстта самогон хьадар дегIаденад, из хьадара дукха шекар дIаэц. Цо малар мелалга дIадаккхара новкъарле ю, доккха экономически нравственни зе ду.

Малар меларца, алкоголизмаца, спиртах хьадаь малараш дохкаш спекуляци ярца, эггара хьалха самогон хьадарца а долаш, лоаттабеча къовсаме доаггIаш дола хьинар тIаахийтац правоохранительни органаша. Лоха ба цу даькъе милице участкови инспекторий, халкъа дружинникий, общественноста лоархIам.

Эттача хьало дIадех цIенхаштта а тIехьа ца доаккхаш а де дезараш дар, хьадаьчох кхоачам бар, хIаьта иштта дIачIоагIъеннача оамалашца къовсам лоаттабеча хана халонаштеи чоалханештеи хьалхашка озалулга дIадаккхар.

КПСС Центральни Комитето союзни республикай ЦК-ашкара, парте крайкомашкара, обкомашкара, окружкомашкара, горкомашкара, райкомашкара, министерствашкареи ведомствашкареи, халкъа депутатий Советий исполкомашкара, ВЦСПС-агара, ВЛКСМ ЦК-агара хьадийхад малар мелалгеи алкоголизми дIаяккхара тIадерзадаь дола КПСС ЦК соцамаш кхоачашдара хьакъехьара болх хьинарегIа бар, цунна керда импульс, системность, действенность ялар, из кхы а дикагIа бар. Низ тIабахийта тIатеIIа организаторски, кхетам балара, профилактически болх беча, наьха сакхетами психологии эргайоаккхача, цар шоай культура лакхъеча, дезалашкара, бытеи салаIареи сферера гIулакхаш тоадеча. Малар меларцара къовсам наркоманини гIаьле озари дIадаккхарца цхьана лоаттабе беза. Из дара пайда эца беза наха идейно - нравственни воздействи яра ерригача формех, ца малара вахара хьисапа коллективни гаранти ялара боламах.

Из болх вIаштIехьбоаккхаш, чIоагIало лаца йоагIа социализма моральни ганзаща, общественни хетачун низаца, В. И. Ленина дешашца аьлча, зулам деча хьадда болча нахаца гIулакхацара, бокъонца революционни тIом лоаттабарца, хьадда долча хьонхамашца наха кхетам баларца укхаза толам боаккхаргхиларгара дIадоладе деза. Корта бохабу малар мелилга производстве, общественни моттигашка хьадда соца а деш, теркал де доагIа корта бохабу малар мелилга быта сфере — дезалашка, общежитешка даьннад. Барта гIоргдоаца къовсам лоаттабе беза бытеи хьаша тIаэцара формашкеи культурни доацача а совлеи долча а массе тайпа гIулакхашца.

КПСС ЦК-ас белгалдаьккхад актуальни законодательство моллагIча а тайпара телхаделга парте мугIарашка тарлургдоацаш хилар, хIаьта кхы а чIоагIагIа — кулгалдеча гIулакхашка, херяа йолча партийни, советски, профсоюзни, комсомольски органашка, хIаьта иштта хьатIаккхувча тIехьенна дешар хьехарцеи кхетам луш хиларцеи бувзабенна болча балха тIа.

Динза даргдоацаш да кагирхой антиалкогольни уйла хургйолаш хьалкхебара низ тIабахийтар, массе а средствашца бераши кхувш боагIараши къоастабе беза, саг хIалаквеча алкогола влиянех, дезала, школа, общественноста таронаш вIашагIтоха еза из дара. Цу балха тIа гIулакхаца дакъа лаца деза хьехархоша, лораша, халкъа боахама специалисташа, Iилманхоша, общественни организацей активисташа. ПредметнегIа де деза гIулакх телхача дезалашца, кхувш доагIача «аьрдагIча» берашца.

Дешархошта антиалкогольни кхетам балара система оттаяра а юкъейоалаяра а гIулакх СССР лакхерчеи юкъерча специальнии образоване Министерства, СССР просвещене Министерства, СССР профессионально-технически образоване Пачхьалкхен комитета, СССР унахцIено лораяра Министерства, ВЛКСМ ЦК-а мела а инициатива йоацаш а хилара теркам тIабахийтар КПСС ЦК-ас. Динза даргдоацаш лаьрхIад кагирхой, эггара хьалха кхувш боагIарий салоIилга тоаяра любительски объединеней, клубий сеть шеръелга, нах бахача микрорайонашка спортивно-культурни комплексаш сихагIа хьаелга, цунца цхьана из дара цу микрорайонашка баха болхлой болча йоагI-йоагIача предприятейи объединенейи средствах пайда а эцаш.

СССР культура Министерствас, физически культуран спортеи хьакъехьарча СССР Пачхьалкхен комитето, гIишлош еча министерстваша, союзни автономни республикай Министрий Советаша, халкъа депутатий краевойи областнойи Советаша 1986 шера клубаш, культура цIенош, спортивни сооружениеш хьалъяра планаш кхоачашъелга Iалаш ца дар ла йиш йоацаш лерхI КПСС Центральни Комитето. Культуран спортеи материальни база дегIа а йоалаеш, ма могга дукхагIа пайда эца беза йолаш йолча культурно-просветительни учреждениех спортивни сооружениех.

Союзни автономни республикай Министрий Советашта, халкъа депутатий краевойи областнойи Советий исполкомашта, СССР унахцIено лораяра Министерствана, СССР чурча гIулакхий Министерствана тIадиллад наркологически служба база лоадам боллаш чIоагIъергйолеи балха эффективность лакхъергйолеи, из квалифицированни кадраща чIоагIъергйола гIулакхаш де.

Правоохранительни органашка, халкъа депутатий моттигерча Советашка аьннад самогон доаккхилга дIадаккхара тIадерзадаь эффективни гIулакхаш де. Шекара пачхьалкхен ресурсаш йоаеш, дох ца доагIача пайда эцаш бола нах цIенхаштта бехктокхаме оза.

Союзни автономни республикай Министрий Советаш, халкъа депутатий моттигера Советий исполкомаш, СССР торговле Министерство, Центросоюз, торгови сеть йолаш йола министерствашии ведомствашии декхарийла я чхьагIара - къаракъа изделеш йохкара оттаяь порядок цIенхаштта лораелга Iалашде. Моттигерча органашта могадаьд корта бохабу малар мелилга дIадаккхара лоаттабеча къовсама духьала, из толхабеш хиларах тарра спиртни малараш талонегIа, спискаегIа, закаsегIа дохкилга дIадаккха.

Къахьегама дисциплина чIоагIъяра, бахача наха эша дика товараш дукхагIа хьадаран халкъа боахама дерригача доакъошка производства эффективность лакхъяран, товарооборота план кхоачашъяра производственни таронех, бийдала ресурсех кхы а биззагIа пайда эцара тIехь министерствайи ведомствайи, объединенейи предприятейи, моттигерча партийни, советскии боахамеи органий кулгалхоша беш бола болх овлангара тоабанза баргбоацаши цар бехктокхам лакхбе безаши лаьрхIад.

Цунца дувзаденна алкогольни малараш дохкилга кIезигдарах дайнар меттаоттадара тIаберзабаь Компартей ЦК-ашеи союзний республикай Министрий Советашеи, парте крайкомашеи обкомашеи, крайисполкомашеи облисполкомашеи болх ца беш хилара теркам тIабахийтар.

КПСС ЦК-ас моттигерча партийнии советскии органашкара хьадийхад наьха быт, салоIилга, туризм, унахцIено лораелга чулоацаш йола беррига баха нах тIаккхача йиш йола мах боаккха гIулакхаш дара сфера хьаяра, специализированни службай сеть шеръяра, ведомственни кара хиларга хьежа доацаш наха гIулакхаш дара ерригa предприятеш юкъеозара хоадам беш дола гIулакхаш де. Нах бахача хIара юрта колхозийи совхозийи низащца вIаштIехьдаккха деза цIеношта ремонт яра, бешара лаьтта ахара, дахчана херх хьаккхара, юртбоахама мовхьаш дIа-са дахьара бахача нах гIулакхаш делга вIаштIехьдаккха деза.

Белгалдаьккхад комсех рациональни пайда эцареи алкогольни производствай профиль хувцареи хьакъехьара болх вIаштIехьбаккхара СССР Госагропроми цхьайолча союзни республикай Министрий Советаши цIенхаштта тIехьаюсаш хилар. СССР Госпланага, СССР Госагропромага, моттигерча советскии боахамеи органашка аьннад 1987 шера хьахинна комсаш кхачанга дIаяхийтара ма могга пайда эцаргбола дерригa гIулакхаш де. Комсаш тIайола лаьтта кIезиг ма далийта.

Компартей ЦК-аштеи союзни республикай Министрий Советаштеи, парте крайкомаштеи обкомаштеи, крайисполкомаштеи облисполкомаштеи тIадиллад алкогольни малараш арахеца предприятеш бахача наха хетташ йола кхачан продукци яккхарга йоахилга сихдергдола кхы тIа а гIулакхаш де. Цу гIулакхa шерагIа юкъеоза еза ерригача министерствайи ведомствайи машинаш ю заводаш.

Партийни комитеташ, юххьанцара партийни организацеш декхарийла я корта бохабу малар ца мелара тIехьарча къовсама Ерригсоюзни ший лоIамеча общества организацей болх вIаштIехьбаккхара новкъостал де, вахара унахцIена куц чIоагIдара, саг тешаргвола, аргументированни антиалкогольни пропаганда йоаржаяра, боарама, «культурни» чхьагIар малар зене дац яха чIоагIъенна уйла йохаяра тIехьарча къовсама юкъе хьинаре дакъа лоацаргдолаш тIехьтIехьа дукхагIа къахьегамхой чуозара цар болх тIа а берзабеш.

СССР Министрий Совета тIадиллад корта бохабеча маларен алкоголизмаи профилактика а уж дIадахара а Ерригсоюзни комплексни программа тIаэцилга сихде а леррагIа чакхъяккха а.

Партийни комитеташта, юххьанцарча партийни организацешта, советски, профсоюзни, комсомольски органашта, министерствашти ведомствашти, газетий, телевиденеи радиои редакцешта, творчески союзашта могадаьд вахара унахцIена, корта бохабу малар юкъе доаца куц чIоагIдарах дола КПСС ЦК соцамашца дувзаденнача дешашка хьажа, из болх хоадам беш айбергбола хьинаре гIулакхаш тIаэца.

КПСС Центральни Комитето белгалдаьккхар корта бохабу малари алкоголизми дIадаккхарах парте боккхача политически лоархIама актуальни декхар санна, перестройка, социалистически стройна хийра мел долчох вай общества нравственни атмосфера цIенъяра хьакъехьа беча дуккхача плана балха чудоагIа дакъа санна лоархIаш хилар. Корта бохабу малар ца хулга чIоагIдара беркате гIулакх вай вахара норма хиларах тарра чакхдоаккхаш дIадахьа деза.

КПСС ЦК Политбюро

1987 шера 30 мае хиннача КПСС ЦК Политбюро заседане йийцар ФРГ гражданина М. Руста лоаллаш йола самолет Советски Союза фегарча доаэл сехьяларца дувзаденнача хьалех йола СССР оборона министерства доклад.

Из дош дувцаш белгалдаьккхад гамбурски аэроклубех цхьанне доалахьа йола самолет противовоздушни оборона радиолокационни средстваша СССР пачхьакхен доагонна хьатIа кхоачаш гучаьккхалга. Советски истребителаша сигала малхбузен германски самолета шозза го баьккхаб.

Цунца цхьана Политбюрос белгалдаьккхад, противовоздушни оборона эскара командоване самолета-зуламхочоа никъ бехкара тIема средствех пайда а ца эцаш, теркал ца деш, цхьаккха духьале ца еш из хIама дита хилар хьахьекхалга. Цу факто къаьгга хьахьокх мехка сигале лораеш ха делга вIаштIехьдоаккхача цIенхаштта кхоачамбоацараш хилар, йоагIа фийлали дисциплиней ца хилар, СССР оборона Министерства оагIорахьара эскара кулгалдеча доккхий кхоачамбоацараш хилар.

Белгалдаьккхача зулама никъ бехкара ледарло гучаялийтарах, организованность ца хиларах, ПВО бIун гIулакхашта тIехьа боаггIа тIахьжам ца лоаттабарах Политбюрос противовоздушни оборона бIун главнокомандующе декхарех н. А. И. Колдунов мукъавалийта везаш лаьрхIар. СССР оборона Министерствана кулгалделга чIоагIдарах бола соцам тIанийцаб.

КПСС ЦК Политбюрос цIаькха а белгалбаьккхар Герзашцарча Низий тIема кийчони дисциплинаи боарам хаьдда лакхбара, бIуна дика ховш доал дара, Советски пачхьалкхен суверенитета моллагIа тIакхайдар цар массаза никъ бехка могаргдолаш хилийтар Iалашделга принципиальни лоархIам болаш хилар.

Теркалдаь тIанийцад СССР прокуратура СССР фегара доазув хоададарца дувзаденна хьалаш а, цу ситуацегIа кулгалдеча наха леладаь гIулакхаш а, хIаьта иштта Германе Федеративни Республика гражданина бехктокхам . тохкаш хилар.

ЯЛАТА КУЛЬТУРАШ ХЬАЛКХЕЯРА ЙОЛЧА ИНТЕНСИВНИ ТЕХНОЛОГЕШТА РАЗРАБОТКАШ ЕЧЕИ ВАЛХА ЮКЪЕКХУВЛАЧЕИ ДОККХА ДАКЪА ЮКЪЕДИХЬАЧА ПРОИЗВОДСТВЕ ХЬАЛХА ЛАТТАРАШТА, БОАХАМИЙ, ПРЕДПРИЯТЕЙ СПЕЦИАЛИСТАШТА, КУЛГАЛХОШТА, IИЛМАНХОШТА СССР ОРДЕНАШИ МЕДАЛАШИ ЯЛАРАХ ДОЛА

СССР Лакхехьарча Совета Президиума

У К А З

Ялата культураш хьалкхеяра йолча интенсивни технологешта разработкаш ечеи юкъекхувлачеи доккха дакъа юкъедахьарахи лакха производственни хьонхамаш гойтарахи совгIаташ лулда:

Нохч-ГIалгIай АССР — е гIолла

«Знак Почета» яха орден

Виденеев Петр Николаевича — Наурски района «Алпатовский» совхоза звеньевойна.

Къахьегама Сийлен III-гIа степена орден

Беков Бахьаудин Беслановича — Назрановски района «Октябра 40 шу» яхача совхоза звеньевойна.

«За трудовую доблесть» яха медаль

Мутаев Ахмед Асхабовича — Надтеречни района «Гвардейский» совхоза звеньевойна.

«За трудовое отличие» яха медаль

Апаев Шарани Хамидовича — Грозненски района «Атагинский» совхоза бригадира.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель А. ГРОМЫКО.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

Москва, Кремль. 1987 шера 15 мае.

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМЕ

Самогон даккхарца лоаттабеча къовсама эффективность дIахо лакхъе езаш хиларца дувзаденна СССР Лакхехьарча Совета Президиума «Самогон даккхарах болча бехктокхамах» дола Указ арадаьккхад.

УказагIа оттадаьд, дохкара а доацаш самогон е цIагIа хьадеш дола кхы тайпа чIоагIал йола спиртни малар хьадарах е леладарах, хIаьта иштта йохкара а йоацаш уж хьадоаккхаш йола аппараташ хьаярах е лелаярах административни взыскани елга бIаь сомагара кхо бIаь сомага кхаччалца гIод тохарца чурча гIулакхай органаша (милице).

Административни гIод теха шу даллалца йолча юкъа из гIулакх цIаькха даьраш уголовни бехктокхаме оз шин шерага кхаччалца йолча хана исправительни балхаш дайтаргдолаш е шин бIаь сомагара пхи бIаь сомага кхаччалца гIод тох.

Дохкар духьа цIагIа хьадаьккха чIоагIа спиртни малар хьадара е леладара иштта дохкара, хIаьта иштта йохкар духьа самогон доаккхаш йола аппараташ хьаяра е лелаяра иштта йохкара уголовни бехктокхам бусаш ба.

БIарчча Указ арадоаккх «СССР Лакхехьарча Совета водомствашка.»

Нн. Н. К. КАРЕПИНА, И. П. МАЙФАТА «НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЗАСЛУЖЕННИ МАШИНОСТРОИТЕЛЬ» ЯХА СИЙЛЕН ЦIИ ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

У К А З

Машиностроене даькъе доккхий гIулакхаш карагIдувларахи общественни вахаре хьинаре дакъа лацарахи «Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни машиностроитель» яха сийлен цIи лойла:

Карепин Николай Кононовича — «Электроприбор» яхача завода инструментальни цеха шлифовщика;

Майфат Иван Павловича — «Электроприбор» яхача завода каркасно-сварочни цеха начальника заместитела.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь С. КОЖУХОВСКИЙ.

гор. Грозный,
1987 шера 27 мае.

РЕЙД

СЕНГА ХЬЕЖАШ БАГIА?

Ховш ма хиллара, укх шера дикка тIехьъяьнна ера бIаьсти. Цудухьа тIехьагIа хьахилар доакъара культураш. Лоацца аьлча, доакъар кийчдерашта хьалхашка латта декхараш кхы а чоалхане даьлар. Укх шера дукхагIа, эггара керттердар, дикагIа хила деза Iалашду доакъар. Миштта дIадоладаьд доакъар кийчделга Малгобекски района боахамашка? Из тохкаш хилар укх дешка газета рейдови бригада.

ДогIо совцададьдар ГI. Ахриева цIерагIча совхоза кхашкара балхаш тхо цигача кхаьчача дийнахьа. Цхьабакъда, салоIаш бацар доакъар кийчдераш. Совхоза машинни коа стогометателашта, копнителашта, кхыйолча техника кулгаш детташ боахкар механизатораш Дадаев ИсмаIал, Алханов Мовлад, Умаров Iайнди, Мукулов Султан, кхыбараш. Укхаза нийсвелар тхона доакъар кийчдара вIашагIъеллача бригада бригадир Туршиев Абусаид а.

— СалаIа ха яц, — йоах А. Туршиева. — Доакъар чуэца дIадола мара деннадац тхо. 100 гектара тIа хьакха а хьекха, люцерна Iойиллай.

Совхоза доакъар кийчду бригада коллективни подрядагIа къахьегаш я. Цо администрацеца договор даьд 840 тонн йол, 3600 тонн силос, 1600 ча кийчле, е хьалхарча шеращка кийчдеш хиннaчул дуккха дукхагIа да. Из кхетадеш а да, хIана аьлча, хьайбаш а карарча шера дукхагIа хургда боахаме.

ТIаккха карагIдаргдий бригадана иззал доакъар кийчде? Цу хаттара майрра жоп делар А. Туршиева а совхоза керттерча зоотехника Х. Хутуева а:

— Даргда. ХIана аьлча, цкъа-дале, бригадага я совхоза эггара цIенагIеи дикагIеи йола техника. ШозлагIдале, укх шера доакъар культураш дIайийна лаьтташ хий дехкаш да. Цига дIайийннай 100 гектар люцерна, 240 гектар вIашагIъэяь сорго, генараш, хьажкIаш.

Мишта кхоачашде лаьрхIад доакъар кийчдераша шоашта хьалхашка латта бехктокхаме декхараш? Эггара хьалха, доакъара культурай хьувкъам лакхбара чотагIа. Цу даькъе наьха бехктокхам айбара, материальни безам совбаккхара бригаде вIашагIйохкаш латт къаьсткъаьста доакъара культураш кхею подрядни звеньяш. Масала, люцерна кхееш я Мукулов Султана кулгалду звено.

Уйла а я вIаштIехьдаьхад доакъар кийчдеш боахкача механизатораш материальнии моральнии белгалбахара хьалаш. Премеш теларал совгIа, царна доакъар дала а лаьрхIад. Къаьстта теркам тIабахийтаб доакъар дика хилийтара. Механизатораш белгалбоахача хана керттера лоархIаргдар из да. Совхозе болх бе йолаеннай керда берий беш. Эггара хьалха цига дIанийцад доакъар кийчдерий бераш.

Ховш да, дика доакъар кийчдарах гIулакх ца доалилга. Из лораде деза. Цу гIулакха эш йоачан тIакхоачаргйоаца моттигаш. Масала, укхаза дика тоадаьд силосни кIоагаш. Уж дерригаш а бетон йилла да. Иштта лаьрхIад укхаза ерригa йол кхоаленашта кIал дIаоттае. Цунна вентилированни яра эша агрегаташ хьаенай. Цхьабакъда, хIанзалца цхьаь цаI кхоале хьаьяц. Фуд бахьан? Уж хьае декхарийла йолча «Агропромстрой» ПМК-4 болхлой бехктокхам лоха хилар.

— Мичча хана хьайича тхона пайдана мичай уж,— яхаш Iокад совхоза керттера зоотехник Хутуев Хьусен.— Тахан-кхоана тхо аргIаш де доладургда. ХIаьта уж кхоаленашта кIал де дезаш ма дий. Бакъда, хIанз а тIехьа дIаболабаьбац шоай болх гIишлонхоша. Царга сухал байтар духьа тхоашкара новкъостал а даьдар оаха. Тийда а тийда Iоехкар кхоаленашта мел эша турбаш, из болх бе безар ПМК-4 йоллаше. ХIаьта таханалца цигара гучаваьнна саг вац.

Зоотехника сагото кхетаеш я. ТIоадала кIал латта аргIа дика хилац. Цхьабакъда, вIалла а кхетаде йиш йолаш хIама дац ПМК-4 болхлой сатийна хилар. Дукха ха йоаццаш хиннача парте Нохч-ГIалгIай обкома бюрос гIишлонхошта, агропрома кулгалхошта тIадожадаьдар доакъар дIаоттадара эша кхоаленаш Iалаьмате сиха хьалъелга. Гучох массане а цхьатарра кхетабаьбац цу деша лоархIам.

Цунах тхо цIаькха а тийшар М. Горьке цIерагIча совхозе кхаьчачул тIехьагIа. Ферма коа хьал а я латт йоккхача кхоален каркас, шифер IотIайилла мара ца эшаш. ДIатехкача гучадаьлар, из каркас хьалъоттаяьраш совхоза шефаш — «Малгобекнефть» НГДУ болхлой болга. Из хьалъяьй соахка. ХIаьта карарча шера цунна юхе саг венавац. ХIана? Совхоза кулгалхой багIа мехкдаьтта доаккхарашка хьежаш. ТIаккха царна, хетачох, шоаш йолаяь гIишло йицъеннай.

Дика доакъар кийчдара боахама кулгалхой сагота хилча, арахьара нювкъостал дарга ца а хьежаш, совхоза ший низащца хьаде йиш йолаш хIама дар из. Цудухьа доагIан кIал латтар керда хьалдаь аргIа...

ХIанз а кийчдьдац силоси сенажи чуйолла еза кIоагаш. Нувхехи кхохи цIенбанза болча кIоага чу еллай 300 тонн сенаж. Долче, вIалла цецдаланзар тхо укх шера республике доакъар кийчдеча госприемка юкъейоалаелтах укхаза хIама хеза ца хиларах, механизаторaш материально а морально а белгалбахара вIашагIъеначa хьалашта юкъе доакъара дикалах хьакъехьа цхьа пункт кора ца ярах.

ГI. Ахриева цIерагIча совхозе санна, укхаза а вIашагIъеллай доакъар кийчду бригада. Цунна керте латт Гандалоев Уматгире. Бригадана дIаеннай эггара толашагIйола техника. ХIаьта доакъар кийчдерашта хьалхашка латта декхар соахкарчул доккхагIа да. Доакъара культурий хьувкъам лакхбаргIа коллективо лаьрхIад карарча шера 7200 тонн силос, 1500 тонн йол, 1000 тонн сенаж, иштта 2400 тонн доакъара свеклаш, 200 тонн ябакхаш кийчъе. Совхоза керттерча агронома Фаргиев Iумарбика яхачох, тешшаме кхоачашлургдолаш декхар да из.

Шозза цу боахаме хилар тхо, доакъар кийчдеращца къамаьл де гIерташ. Бакъда, царех цхьа саг балха вовнзар. Гуш вацар бригадир. У. Гандалоев а. ДIатехкача гучадаьлар, догIа делхар бахьан долаш коллектив салоIаш йолга. ПаргIатта цIагIа багIа таро йолаш, кхы де хIама доацаш вар 20 саг?

Бехктокхам боацача наьха оамал я цар хьагойтар. Из нийсденнад, бригадир ший метте ца хиларах. Кхетадеш дац, из укхаза кулгалде оттавар малагIа маIан долаш да. Гандалоев Уматгире пенсе а ваха, ха яьнна саг ва, дешар дийша вац. Уматгирех хIама ала дахкац тхо. Из ше хьаьнала къахьегамхо ва. Пенсе вахIа воллаше, совхозе дIахо болх бе цун безам хилар баркал ала дезаш хIама да. Цхьабакъда, тхона хетачох, тахан доакъар кийчдеча бригада керте латтар хила веза тIах аьнна, керда техника, технологи йовзаш вола специалист. Дерригa дIадаьлча пенсионерагара фу хьадехаргда..?

М. Горьке цIерагIча совхозе геттара хала Iангара даьхар укх шера хьайбаш. Цун керттера бахьан дар доакъар ца таар, из во хилар. Из дицденнад-хьогI совхоза кулгалхошта, специалисташта?

Из хаттар майрра оттаде мегаргда Малгобекски района дерригача боахамий кулгалхошта, специалисташта, доакъар кийчдерашта хьалхашка. ХIана аьлча, Малгобекски РАПО отдела начальника П. Уманцева яхачох, 30 май хьатIакхоачаш ерригача районе 285 гектара тIа мара доакъар чуийцадац. Сенга хьежаш багIа уж? Цхьайолча моттигашка баьцаш йокъалуш ма латтий.

Дицде йиш яц, тахан доагIачул цхьа килограмм кIезигагIа, вогIа вай доакъар Iалашдой кхоана из хьабай продуктивноста Iашкъаргдолга.

А. ЯНДИЕВ,
«Ленинское Знамя» яхача Малгобекски районни газета болхло.
Х. ШАДИЕВ,
тха спец. корр.

Партийни вахар: балха стиль

Секретарь лоархIаванзар...

Шийна аз енна тема а цун чулоацам башхара аз оттадаь хаттараш а катехха дIаяздир Назранерча МПМК партийни организаце секретара Гиреев Ахьмада. Интернациональни, атеистически кхетам балара коллективе беча организаторски балха хьакъехьа яр белгалъяьккха тема. Материал нийча хургйола ха а белгалйир оаха.

Бакъда, йилла ха дикна тIехъяьлар. Цул тIехьагIа цкъа а шозза а къамаьл хилар са цунца, хIаьта хувцалуш хIама дацар. Язъяь йоалаш яцар статья. Юххера а корреспондентах хьулавала волавелар Ахьмад.

Массехказза веча из сайна кора ца вича, цун заместителага Бекмурзиев Гириханага хаьттар аз:

— Ахьмад мичав хой хьона?

— Цо леладечох со кхеташ вац, — аьлар Гирихана. — Отпуске вода со, аьнна партийни балхах дола кхо-диъ каьхат сога хьа а тесса, селхан дIавахача гIоне, кхы хьагучаваьннавацар из...

Массанахьа гIолла чакхваьнна ваьлча, из ший цIагIа вий а хьежар со. Коравинзар. Из отпуске вахарах тешал деш балха тIа теха приказ а дацар е бухгалтереца яь расчет а яцар.

Хьанна хов: йоазонна дукха тIера воацаш е из миппта де деза ца ховш хилар бахьан долаш къайлавувла тарлора парторганизаце секретарь. ХIаьта гIулакхаш, болх дукха хила а ма мегарий цун. Цул совгIа, коммунист ше хиларах тарра атеистически, интернациональни кхетам балара дешаех гуччахьа дувца декхарийла а ма вий из. Айса цунга даьча хаттарашта дизза жоп далар духьа айса техкар аз коллективе беш бола атеистически, интернациональни кхетам балара болх малагIча хьале ба.

Дуккхача нахаца къамаьл дир аз. ДIа мел хаьттачо луш дола жоп цаI дар: цу дешаех лаьца лекци, беседа, коллективе хиннай, аьнна хезадац тхона. Юххера а гучадаьлар МПМК коллективе атеистически болх цхьаккха тайпара ца баьлга. Ца воалаш цох тешал дир предприяте цоанаIарех чувоаллача латтача хаьхой будка чу сона духьалкхийттача Гиреев Ахьамада ше.

Иоацаш я партийни организаце интернациональни, атеистически кхетам балара йола план а.

— Партийни бар-м хац сона, сай производственни болх а лерттIа хьабе кхоавац укхаза — аьлар Ахьмада. — Сона-м даьра хац се секретаралла хIана хержав.

Иштта да-кх гIулакх. Секретарага дувцачунга ладийгIача МПМК коллективе идеологически болх тесса биталга кхетаде хала дац.

Ховш ма дий, коллектива тIум, цун букътIехк — партийни организаце — эсала хилча, идеологически болх тесса битача производственни хьокхамаш а лоха хургдолга. Из бакъдеш да укхаза этта хьал. ГIишлон-ремонтни балхаш дара цхьоалагIча квартала план кхоачашъяьяц коллективо. Кхы дикагIа дац гIулакхаш хIанз а. Дукха ха йоацаш хувцавеннав МПМК начальник а. Керда вена кулгалхо, къона специалист Арапиев хIанз мара болх бе а волавеннавац, хIаьта вай лакхе ма аллара, партийни организаци дерригача гIулакхашта юстара латташ ма йий.

Предприяте этта хьал ца гуш, из ца довзаш багIа-теш КПСС райкома болхлой? Цар гIо-новкъостал ца дой, эргалонаш ца йой, сихха перестройка наькъа тIа гIулакх ца доаккхе кхы а чIоагIагIа кIоаргдала тарлу из. Иззал йоккха, кхо бIаь совгIа саг балха вола коллектив йита йиш йий цхьаккха партийни влияни йоацаш? Ховш ма хиллара, царна юкъе ба дIаяхача замах юхедиса нийрча гIулакхаш хьаллувцараш, дина тоабашта юкъе лелараш.

М. ЗАНГИЕВ,

ЗВЕНЬЕВОЙ

СМУ-2 Салтымурадова Хьасана кулгалдеча комплексни бригаде къахьегачарех дукхагIбараш комсомольцаши кагирхойи ба. Уж берригаш а бригадира ше дуккхача шерашка Iоаяь балха опыт, дикагIйола балха методаш дIа а йовзийташ, хьалкхебаь говзанчаш ба.

Иштачарех цаI ва бригадерча плотникий звеньевой, коммунистически къахьегама ударник Джамалдаев Iийса. Цо бригаде къахьега пхелагIа шу да. Цу юкъа Iийсас дIахьекхад ше тIехдика специалист, тешаме новкъост, кагирхой хьехамча хилар. Цудухьа массане чIоагIа лоархIаши сий деши ва из. Эггара бехктохкамегIча участкашка хьежаю Iийсай звено. Цо шийх бенна тешам боабаь цхьа моттиг нийсъеннаяц.

Духхьашха укхаза СМУ-2 дIаболабаьбац Джамалдаев Iийсас гIишлонхочун къахьегама никъ. Байкало-Амурски магистраль хьалъеча дIахьекхад цо ше Iалаьмате дика гIишлонхо волга. Цига караерзайир массехк говзал, цига Iемар из халонаш эшае. Цудухьа цхьанна балхах бIукъожабеш вац Iийса. Кхыча бесса хила йиш а яцар цун. Из ва къона коммунист, цу цIера сий даим лакха лоаттадеш хьа а воагIа.

Бригадира Салтымурадов Хьасана дувц:

— Перестройка ечей дегIаахар сихдечен хьалхалаттараш ба, цIена къахьегаш, шоай декхараш дизза кхоачащдеш бола болхлой.

Цхьаккха тайпа халонаш а ца нийслуш, шаьрра Iийсай болх дIабода ала йиш яц. Уж дукха нийсъеннай цунна. Цхьабакъда, хадданза творчески къахьегача цунна толамца уж эшае наькъаш корадоагIа. Царех лаьца дукха масалаш доаладе йиш я. Джамалдаев Iийса цу бригаде балха валехьа квартирашка Iодехкаш долча линолеума бIарчча рулонаш этажа тIара этажа тIа а йоахаш, Iодехкар Из Iалаьмате хала болх бар, низ дукха дIабаха безаш гIулакх дар. ХIанз Iийсас еннача предложенех моллагIча цIеной цхьоалагIча этаже боагI-боагIача бустамагIа теда а тедаш, лакхерча этажашка хьалтIадоах линолеум. Цу гIулакхо дикка аттача баьккхар звеноцарча плотникий къахьегам, лакхъелар цу участкера къахьегама овсарле.

Духхьал ше хьинаре къахьегарах, кхоачамбаь Iеш вац Джамалдаев Iийса. Цо дукха кхетама болх бу ший звеноцарча плотникашца. Сийлахь - боккхача Октябра 70 шу дизара сийленца накъабахара.

Б. КОСТОЕВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совете

Нохч - ГIалгIай АССР Министрий Совето аргIанарча заседане бийцар республике баха къахьега могаргдола нах общественни производствана юкъеозара хьакъехьа НГIАССР Госагропромо бу болх. Юртарча моттиге къа ца хьегаш дикка дукха къахьега могаргдола нах боллаше а, колхозашии совхозашии механизаторий, гIишлонхой, хьайбаш леладерий, кхыча профессей кадрашца йизза Iалашъяра болх, хьалха а санна, ледара беш хилар белгалдаьккхар.

Къахьегам, коллективни, бригадини дезален подряд вIаштIехьяькkхара а стимулировани яра а болх во беш хилари, предприятеш, ремонтни мастерскеш, кхыйола производственни участкаш шин а кхаь а сменагIа болх бергболча режима тIа яхар, колхозашкеи совхозашкеи кагий производстваш, моттигерча бийдалахи производства отходехи пайда эцаргбола цехаш а промыслаш а яхкар, тепличнии хин Iамеи боахам дегIабоалабар, ханна йолча гIишлонхой бригадий боахама способагIа юртбоахама объекташ дукхагIа хьалъяр саннача а кхыйолча а проблемай боаггIаш бола теркам ца бар вочa тайпара Iаткъаш да.

Юрта совлен дукха нах боллаше а 1986 шера юрта боахама балхаш дара юкъеэзар халкъа боахама кхыча доакъошкара нах. Цар 63 эзар сага-ди доаккхаш болх бир. Цу балхашта юкъеэзар иштта студенташ, школашкеи ПТУ-и дешабагIараш. Цар 537 эзар сага-ди доаккхаш болх бир. Хьувкъам чуэцача предприятеша яхийтар 275 автомашин.

Нохч - ГIалгIай АССР Министрий Совето НГIАССР Госагропрома кулгалхошкара хьадийхар боахама кхыча доакъошкара болхлой, дешархойи студенташи юкъе а ца озаш колхозашкеи совхозашкеи деррига балхаш делга Iалашдергдола гIулакхаш дар.

Госагропрома, колхозий, совхозий кулгалхошта тIадиллад йоагIаш йолча профессей кадрашца колхозий, совхозийи кхыча подразделенейи еррига участкаш йоагIаш йолча профессей кадрашца Iалашъелга, боахама, расчета принципаш тIа къахьегам вIаштIехьбаккхара прогрессивни формаш шерра юкъейоалаелга, ремонтни, бийдал чакхйоаккхача а кхыйолча а предприятей проектни мощносташ сихагIа караерзаелга. Моттигерча бийдалахи материалехи пайда эцара кIийлен тIа подсобни предприятеши промыслаши ма могга вIаштIехьяха, хIаьта оттадаь кхыдола гIулакхаш де.

Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совет хьежар 1987 шера 20 апреле СССР Лакхехьарча Совета палатий законодательни предложеней Комиссе решенегIа белгалъяьча къа ца хьегаш йоахача доходашта духьала кхы а чIоагIагIа къовсам лоаттабе безаш хилара кхы тIа де дезача гIулакхий дешага.

Цу хьакъехьа тIанийцача соцам тIа белгалдаьккхад къа ца хьегаш йоахача доходашта духьалара къовсам республике хIанз а кхоачамболаш ца лоаттабеш хилар, из хадданза, тIатеIIа, машаре хургбоацаш лоаттабац. Хьалха а санна, ирагIдарех цхьа дош да социалистически рузкъа лораделга Iалашдар. Из къаьстта во латт боахама доал во деш хиларах дикка дукха материальни рузкъа довш, недостачаш, растраташи лочкъораши хулаш моттиг йолча агропрома системе, моттигерча промышленноста, бытовой гIулакх дара предприятешка, торговле, гIишлошеча, транспорте.

Халкъа боахама массе доакъошка дIахо а паччахьалкхени плановни дисциплина, социалистически законность а правопорядок а чIоагIъяра динза даргдоаца гIулакхаш де, материальни рузкъеи ахчан средстваши лораяра цIенхаштта порядоки учети оттае, боахама доал ца дара, рузкъа зехьа доадара, припискаш яран паччахьалкхен отчетность толхаяраи духьала лоаттабеча къовсаме предприятей, учрежденейи организацейи кулгалхой бола бехктонхам лакхбе.

Министрий Совето къоастадир тIахьожама-ревизионни службай болх овлангара тоабе, ревизеши инвентаризации дикагIа е.

«Чечингушавтотранс» объединене начальникага нов. Надировга, НГIАССР Госагропрома председатела заместителга нов. Поповга, Нохч - ГIалгIай респотребсоюза правлене председателга нов. Гуржихановга дIахайтад шоашта карайола транспорт лораеча а пайда эцача а тIахьожам ца лоаттабеча, къа ца хьегаш йоахача доходашта тIакхувча цхьаболча наха пайда эцара эша хьалаш хьахулийтача предприятей кулгалхошкара доагIар цар кIезига хьадехаш хилар.

НГIАССР торговле Министерствана, респотребсоюза правленена, общественни кхачан управленена, торгови сеть йолча министерстваштеи (хьун боахама Министерство, «Грознефть», «Грознефтеоргсинтез», «Чеченингушрыба» яха объединенеш, «Чеченингушводстрой» управлени, «Грозтрубопроводстрой» треста, машинаькъа Грозненски отделени) тIадиллад торговле телхараш, нах эцархой Iехабелга, ца доагIар доаккхилга, тараз харцахьа увзилга, наха дукха эша товараш дIахьуладелга общественносто ловргдоаца хьал оттадара тIадерзадаь дола гIулакхаш делга. Базаш, складаши товарно-материальни рузкъа лорадара лаьрхIа кхыйола помещенеши лораелга тоадара теркам тIабахийтаб.

Хаьдда дола декхараш оттадаьд республика правоохранительни органашта хьалхашка.

Министрий Совето дийцар КПСС ЦК январски (1987 ш.) Пленума решенешка а 1986 шера 25 июле баьча КПСС ЦК-а, СССР Лакхехьарча Советеи СССР Министрий Советеи соцамга а хьежжа город социально-экономически дегIаухилга сихдара хьакъехьа халкъа депутатий Аргунски Совета исполкомо беча балхах дола дош. Ший бокъоний боарамашка город комплексни экономически социальни дегIаухилга Iалашдеш городской Совета исполкомо гIулакхаш деш хилар белгал а даьккха, Министрий Совето теркам тIабахийтар лоадам боллаш кхоачамбоацараш хилара. Овлангара хувцамаш хиннадац хIанз а боахаман социально - культурни вахараи кулгалдара хьакъехьа исполнительни комитето беча балха стилеи методашкеи.

Министрий Совето Аргунски исполком декхарийла йир балха тIара кхоачамбоацараш дIадаха, доагIар чIоагIа хьадеха, долаш дар дIадовзийтара хьал оттаде. Городской Совета сессеша, исполнительни комитетеи массазарча комиссеи заседанешка предприятей, организацейи учрежденейи кулгалхоша деча хоамашка ханханнахьа ладувгIа деза город экономически социальни дегIаахара планироване система тоае, къахьегама ресурсех эффективни пайда эцара дешашта хадданза теркам тIалоттабе беза горисполкомо. Бахача наха торгови, бытовой, медицински гIулакхаш делга тоадара тIехьа а ца тетташ динза даргдоацар де.

Заседане иштта дийцар харжархой наказаш кхоачащделга вIаштIехьдоаккхаш Ножай-Юрта райисполкомо беча балха дош а. Белгалдаьккхад наказаш кхоачащдара материальни, къахьегамеи финансайи ресурсаш лохаш районни Совета исполкомо, цун отделашеи управленешеи, юртий Советий исполкомаша, колхозаша а района кхыча организацеша а хьинаре болх беш хилар. Цо йиш хилийтар харжархоша районни Совета халкъа депутаташка даь 59 наказа юрта Советий халкъа депутаташка даь 413 накази кхоачащде, из хул дерригача наказий 88 процент.

Райисполкомо могадаьд дIахо йодача хана харжаржой наказаш кхоачащдара бола болх эргабаьккха тоабе,

Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совет иштта хьежар НГIАССР Министрий Совета соцамаши распоряженеши, хIаьта иштта НГIАССР унахцIено лораяра Министерствас ший решенеш а КПСС XXVII съезда решенешка хьежжа кхоачашъяра тIахьожам лоаттабе безаши хьажа везаши хиларах дола дош а.

ДУККХА БЕРАШ ДАЬЧА НОАНОШТА «НАНА-ТУРПАЛ» ЯХА ЦIИ ЯЛАРАХ ДОЛА

СССР Лакхехьарча Совета Президиума
У К А З

Итт а кхы дукхагIа а бераш даьчеи уж хьалкхедаьчеи ноаношта «нана-турпал» яха орден а луш «нана-турпал» яха цIи лойла:

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР-е ГIОЛЛА:

Азиева Курман Баудиновнана — цIен-нанна, город Гудермес.

Балаева Рукиятана — цIен-нанна, Гудермесски район.

Батиева Мулбан Мувсаевнана — цIен-нанна, город Назрань.

Болатмирзаева Айнана — КПСС-а XXII съезда цIерагIча колхоза колхозхочоа, Ножай-Юртовски район.

Буцаева Кудич Хасановнана — цIен-нанна, Наурски район.

Гишаева Сакимата — цIен-нанна, Урус-Мартановски район.

Исмаилова Сурата — цIен-нанна, Надтеречни район.

Исрапилова Хедена — Кирова цIерагIча колхоза колхозхочоа, Веденски район.

Магомадова Маана — Кирова цIерагIча колхоза колхозхочоа, Советски район.

Мурадова Роза Берснакоевнана — цIен-нанна, Малгобекски район.

Озиева Мадина Мехтиевнана — цIен-нанна, Назрановски район.

Сапаева Хьавайна — цIен-нанна, Веденски район.

Смирнова Антонина Васильевнана — болхлочоа, город Грозный.

Султыгова Лиза Баматгиреевна — болхлочоа, город Назрань.

Таймасханова Сарсарана — цIен-нанна, Надтеречни район.

Тутаева Любани Тапаевнана — болхлочоа, Ачхой-Мартановски район.

Хадзиева Аьсет Алихановнана — цIен-нанна, город Малгобек.

Хасиева Асма Ахметовнана — «Самашкинский» яхача совхоза болхлочоа, Ачхой-Мартановски район.

Хидриева Зарайдат Къурейшовнана — цIен-нанна, Назрановский район.

Шахбиева Айнана — цIен-нанна, Урус-Мартановски район.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель А. ГРОМЫКО.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

Москва, Кремль, 1987 шера 26 мае.

ШОАЙ ПРОФЕССЕХ ДОККХАЛ ДЕШ

Массе а тайпа професси сийдолаш я вай мехка. Царна юкъе а къаьстта чIоагIа лоархIаши сийдеши я гIишлонхочун говзал. Цунах тамаш елга дац. Даим яхаргйола къахьегама лер юташ болх беш ба гIишлонхой. Цар хьалъю промышленни предприятеш, соцкультбыта объекташ, наха чубаха цIеноош, кхыдола гIирсаш. Цудухьа цар Iалаьмате чIоагIа доккхал ду шоай профессех. Иштта болча гIишлонхоех ба Нохч - ГIалгIай гIишлон управленена чуйоагIача Домостроительни комбината коллективера штукатураш Астамирова Яха, Амаева Байса. Шоай балхах тIехдика кхеташ ба уж. Цудухьа шоай балха тIа цхьаккха тайпа брак нийсъялийтац цар. Иштта бола штукатураш къахьегама вахте латта участок даим тешаме я оал царех новкъосташа, ДСК кулгалхоша.

Сийлахь - боккхача Октябра 70 шу дузача цIейя сийна гIишлонхошта юкъе яьржача яхье дог гIоздоаха толамаш а доахаш, шоай новкъосташта хьоккхам телаш хьабоагIарех ба уж. Цхьаккха смена дIаяхьайтац цар шоай нормаш 125 процент е кхы тIех кхоачаш ца еш. Цудухьа хIанзлехьа шийтталагIча пятилетка шоллагIча шера хьалхарча ялх бетта задани кхоачашъяьй цар.

Бригадира Успанов Бауде гIишлош хьалъеча къахьега ткъаь бархI шу дузаш латт. Цу шерашка цо дакъа а лоацаш, хьалъяь гIишлош чот яь варгвоацаш дукха я. Ше каральцача балха говзалах чIоагIа вашаш, цунах доккхал деш ва Бауди. Тахан а тIехьа юххьанца денз хьай къахьегама никъ дIаболабе аьлча, гIишлонхочун профессех болх бе волалургвар со, яхаш дувц цо. Ший балхаца иштта боккха безам хиларах, Iалаьмате дика Iомаьй цо ший говзал, яйзай Баудена цун къайленаш. Цул совгIа массехк смежни говзал а караерзаьй цо. Цудухьа балха тIа чIоагIа аьттув боалаш, чакхдоаха балхаш дикеи тIехдикеи мара ца хулиташ дуккхача шерашка хьавоагIарех ва из.

Иштта вола гIишлонхо, наьха къахьегам хьаькъалца вIаштIехьбаккха ховш вола Бауди ца зувш, висанзар ДСК кулгалхоша общественни организацеша. Цудухьа из хьожаву бригадана кулгалде. Эггара халагIчарех, тIехьаюсачарех лоархIаш яр В. Успанов керте этта коллектив. Цхьабакъда, лоацача хана цун болх тоабир цо, яхье хьалха латташ хьинаре къахьега йолаелар из. Цул совгIа цун керттера бахьан дар ший декхараш цIена кхоачаш а деш, бригадира доагIIаш дар бригадерча болхлоех хIаранегара хьадехаш хилар. Цудухьа производства дай шоаш а лоархIаш, балха тIа цхьаккха хIама лоарзагIа тIа доалийташ къахьегаш ба цун коллективера дукха гIишлонхой.

Хьаьнала къахьегаш цо даьхача толамий лакха мах баьб Даьхено. РСФСР заслуженни гIишлонхо яха сийлен цIи еннай цунна. Бауде наькха тIа лепаш я Ленински юбилейни медаль, Октябрьски революце орден, укх тIеххьарча кхаь пятилетнай ударник яха сийлен Знак, массехк «Социалистически яхье котваьннар» яха сийлен Знак. ХIаьта цунна тийнна сийлен грамоташ, ахчан премеш, маьхера совгIаташ чот яь варгвоацаш дукха да. Цу дезача совгIаташа тешал ду цун къахьегама никъ бIаьхен сийдолаши хилар.

СУРТАШ ТIА: отделочни балхаш деш ба Астамирова Яхеи Амаева Байсаи; 2. Бригадир Успанов Бауди.

И. ПЛИЕВА сурташ.

Дикача нахах

ЦУН СИЙ ДУ

Кхойтта шу дизад Эсмурзиев Къурейша ЧИУС-а чуйоагIача ПМК-105 къахьега. Ханага диллача из йоккха юкъ яц. Цхьабакъда, цу шерашка балха тIа цунна карагIдийнна дика гIулакхаш чот яь варгвоацаш дукха да. Цудухьа тха эггара дикагIа лоархIача производственнихех цаI ва Къурейш, оал цунах цунца къахьегаш болча гIишлонхоша. Шоай визза вола новкъост, кагирхой хьехамча, толашагIвола общественник лоархI цар цунах. Уж оамалаш яхкарал совгIа, ше раьза воацаш дар юхьдуххьал дIаоал моллагIчунга. Ший опыт дог раьза долаш дIа а луш, цо хьалкхебаь гIишлонхой кIезига бац. Шоай хьехамча санна толамаш доахаш, яхье даим хьалха латташ ба уж а. Цох чIоагIа доккхал ду Къурейша.

Электрогазосварщика болх беше коммуниста Эсмурзиева караерзайир слесара говзал. Дага доацаш даь хIама дацар из. Каст-каста моттигаш нийслора слесарь цхьа бахьан а нийсдале балха ца воагIаш. ТIаккха гIишлонхой болх цхьайолча участкашка сацийта безаш хулар. ХIанз из хIама нийслац. Ше дIа а этте слесаралла балхаш ду Къурейша.

Общественни балха тIа а белгалваьннав из. ПМК халкъа дружинник ва Къурейш. Иштта цIена кхоачашду цо профкома члена декхараш а. Къахьегамеи производственнии дисциплина телхаерашца цIенхаштта къовсам лоаттабу. ХIаранегара доагIар цIенхаштта хьадех.

Республике тайп-тайпара гIишлош хьалъеча хьинаре дакъа лоац ПМК-105 гIишлонхоша. Уж го йиш я Грозне, МагIалбике, Назране, кхычахьа. ГIирсаш хьалдеча даим яхье хьалха латташ хьайоагIарех я Эсмурзиев Къурейш юкъевоагIача новкъоста Салтукиева кулгалдеча комплексни бригада коллектив. ХIанз из наха чубаха ши цIа МагIалбике хьалдеш я. Уж цIеноош графикал хьалха а баьнна хьалдеш ба Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 70 шу дузача цIей сийна къахьегама вахте этта бригада гIишлонхой. Цига электросварщика балхаш деш вар коммунист Эсмурзиев Къурейш ва. Цхьаккха бутт дIабахийтац цо ший задани 120 — 140 процент кхоачаш ца еш. Овсаре къахьегарал совгIа, брак нийсъяйитац балха тIа.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

Ца малар—вахара хьисап

ЗУЛАМА НИКЪ

Коммунистически общество хьалъеча, перестройка еча, советски гражданий культурни боарами сакхетами лакхбеча вай мехка доахача толамашта чIоаггIа Iаткъаш да корта бохабу малараш мелилгеи алкоголизми. ЛерттIа къахьега, салаIа наха новкъарле ю маларца хьоашал теccараша. Цар леладеча цхьадолча харц гIулакхаша автотранспорта, торговле предприятей, учрежденей а организацей а болх лерттIа дIабахара новкъарленаш ю. Дуккха моттигаш нийслу цхьабола нах малара тIаккхувш хилар бахьан долаш доккхий зуламаш дувлаш а.

Цу кхерамеча гIулакхашца лоаттабеча къовсаме боккха лоархIам болаш хIама да «пелинга» тIехьабаьннарашта массане цIенхаштта бехк бар, уж ловргбоаца хьалаш наха шоай коллективашка вIаштIехьдахар. Гражданий сакхетама юкъара боарам айбарал совгIа, цу гIулакхо дIадех наха правови кхетам лулга чIоагIдар, малараш меларцеи алкоголизмацеи къовсам лоаттабеча общественносто дакъа лацара методаши формаши дIахо эргахар.

Цу гIулакха лаьрхIа чакхйоахача мероприятей комплексни план оттаьй Назрановски РОВД. Кхыча дешашта нийсса корта бохабеча маларца къовсам лоаттабарах долча законодательства чулоацам районе бахача наха кIоаргга дIабовзийта безилга а белгалдаьккхад цу тIа. ХIара служба спецификага хьежжа милице болхлоша беседаш яьй хIара нах бахача моттиге яьча гражданий сходашка, радиои кепайоазонеи гIолла яьча выступленешка, района школашка, ПТУ, организацешкеи боахамешкеи къахьегамхошта лекцеш йийшай. Бакъда, хIаьта а цхьаболча наха хIанз а телхаду законодательствос дIадехар.

Иштта, масала, юхе гIолла тIехбувлача нахага, берашка бала бахьаш, пхьарч увш, наьха санна веха а волаш, г. Назране Половинкина улицагIа лийннав «40 лет Октября» совхоза слесарь Арчаков Мухьмада Мурад. Ший болх тIагIертта эргабоахаш, совхоза боахама деррига гIулакхаш тоадара дешаш къестадеш, низ а хьинар а ца кходеш къахьегаш йоаллача коллектива сий доадеш хIама да слесара М. Арчакова леладаьр.

«Урожай» ДСО Назрановски райсовета болхло Дарсигов Оарций Ваха тоха са доацаш «пелинга» тIехьаваьннавар. Наьха санна кеп этта а волаш РОВД кхаьчар из. Кхо тума гIод техар цунна, балхара дIа а ваьккхар.

Парте райкома хьалхашкарча майдан тIа дикка менна а волаш, лийннача Назранерча СПТУ-14 слесара Овсянников Алексей Петровича 10 ден-буси РОВД чуваллар ха а техар, цул тIехьагIа ЛТП дарба дайта а хьожавир.

Цхьадола дика гIулакхаш карагIдийннад къахьегама коллективашца айхха бувзамаш а леладеш, маларца къовсам лоаттабеш болча участкови инспектораштеи общественноста активисташтеи. Производстве а быте а наха юкъе профилактически болх дика бу, масала, Б. С. Шадыжев керте латтача Назрановски РСУ коллективе. Из бахьан долаш дикка чIоагIъеннай укхаза дисциплина, холуш айеннай къахьегама овсарле, ер ма вий аьнна цIи яккха йиш йолаш саг вац малара тIаккхувш.

Антиалкогольни законодательствос дIадехар телхадеш йола моттигаш районе нийслу корта бохабу малараш меларцеи алкоголизмацеи къовсам лоаттабара комиссей болх эсала вIаштIехьбаьккхача къахьегама коллективашка. Царех я, масала, СПТУ-14, кхыяраш. Къаьстта белгалдаккха доагIа антиалкогольни законодательство телхадеш йола моттигаш эггара дукхагIа Назрановски РайПО торговлен болхлоша ювлийтилга, хIана аьлча каст-каста нийслу укхаза дохка йиш йоацача моттигашка а ха тIехъяьнначул тIехьагIа а корта бохабу малараш дохкаш.

Цхьайолча къахьегама коллективашка эсала вIаштIехьдаьккхад малара тIаккхувш барашца индивидуальни кхетам балара болх белга, цар ший ханнахьа де доагIар дац Указо дIадехар толхадаь бола шоай болхлой бехктокхаме озара. Царех я, масала, Назрановски ПУЖКХ, Водоканала, кхыча предприятейи организацейи коллективаш.

Района юртсоветий депутатски активо моттигашка кхетама болх барах дикка пайда баьннаб малара тIаккхувш бола цхьабараш меттабоалабара. Цхьабакъда, цох хьахулаш дар дикка лоархIамегIа хургдар, нагахьа санна тIагIерттагIа а леррагIа а беш из болх баларе. Цу хьакъехьа геттара эсала болх бу шоай лоIаме йолча халкъа дружинаша а.

Вай вахара кIоаргга чуденна дола малараш мелилга овлангара денз дIадаккхар цхьан ден, бетта, шера гIулакх дац. Дуккха низ, сатем, сабар эш лерттIа из кхоачашдара. Атта бац из мухь, вайна массанена ховш ма хиллара. Бакъда, бизза из дIабахьара милице болхлошца цхьана цIенхаштта оарцагIбовла беза къахьегама коллективай беррига кулгалхой, шоай лоIама йола халкъа дружинаш, моттигашкара юртсоветий активисташ. ВIаши айхха бувзам а лоаттабеш, цар массане а из болх вIаштIехьа ца боаккхе дог доахилга яц цу тIа аьттув баргхиларах.

Х. ЕВЛОЕВ,
Назрановски РОВД начальник.

ТУРПАЛА ГIУЛАКХАШ — ТУРПАЛЕ

Ткъаь шиъ шу даьнна вар Хамидов Эльмарза Наурски районе воагIаш. Ленина цIерагIча колхозе хьама венге а жа Iул дIададаланзар цунга. ХIаьта цунна из хала а хетанзар. Кхашка хиш деттача болх бе волавелар. Кхыметтел комсаш а кхейора цо, Къайле йоацаш йоахар;

— Са дагтара болх бац яр. ДаьгIенашка гIоргвар со.

Цкъа колхоза председатель ше тIавахар цунна. — Хьо во саг вац. Наха лоархIаш а ва, — аьлар. — Цудухьа правлене лаьрхIад хьога жа Iул дIадала. Царца болх а баь, хье мишта жаIу ва Iа хьахьокхе, тIаккха ховргда вайна дIахо фу де деза. Къона ва хьо хIанз, деррига хьаде дезаш да хьа.

Из бакълувра — хила а хиннадар деррига хьаде дезаш. Мааллара сиха мича хул гIулакх: цхьа шу даьлча мара даланзар Эльмарзийта духьашха дахкача Iоахарий Iул. 110 Iаьхар тIехьара къоастабир цо царех бIаь устагIан. Говза жа леладер а дика новкъост а хиларах тарра вувца волавир из. Цу хана денз жа леладеча ди тIехьа толамаш даха волавелар Эльмарза. Цун говзали балха хьокхамаши хIара шера лакхлора. 1970 шера хIара бIаь жийна тIехьара 145 Iаьхар къоастабир цо. Наурски района жаIушта юкъе льржача яхье хьалхара моттиг яьккхар. Социалистически Къахьегама Турпала — цIи хезача Эсмухамбетов Наурде толамашта таргакхаьчар.

Цу хана Хамидова ше а Iомабора кагирхой. ХIаьта а ше данм теркалдора н. Эсмухабетова, Социалистически Къахьегама Турпала МагIалбикерча жа леладечо Бахмадов Маде жена миштa Iунал ду, цар опыт хьаIомайора. Иштта каст-каста водар из Къулбаседа ХIирийчен жа Iуй болча а. Жа леладарах лаьца дукха литература дешар. Дуккхача дезала да ше хинначул тIехьагIа а увза ца луш юкъера сайрийнара школа чакхъяьккхар Эльмарзас.

Нохч-ГIалгIайчене метмел, таьнна арахьа а бовзаш болча жаIуй, шийн боккхагIболча новкъостий толамех доккхал дора Хамидовс. Цунца цхьана из шеквацар царчарел лакхагIа дола хьокхамаш доахалургхиларах. Цун боккха къахьегам, кердачунга кхача тIертар теркал ца деш дисанзар. Колхозхошта, юртахошта ди тIехьа дукхагIа везалора из, Халкъа депутатий моттигерча Советашка харжарпа хьагойтар цунах шоай бенна тешам. Паччахьалкхено а лакха мах бир цун къахьегама — цунна елар Ленина, Октябрьски революце, Къахьегама ЦIеча Байракха орденаш, Ленински юбилейни медаль. Ерригсоюзни социалистически яхье котало яккхарах, кхыдола дикка тIулакхаш карагIдувлара тийнна знакаш, медалаш, сийлен грамоташ лаьрхIа а варгвоацаш дукха я.

Дезале бераш а доккхий хулаш доагIар. Массадола хIама хоза тайжа, сатийна дар. Дезал шоайла вIаши безаш, цхьанне шоллагIчоа гIо деш бар. Аьхки шоай каникулаш йолча хана воккхагIа вола ши воI Мовсари Мовлати даьца жега хьожаш, Iоахараштa Iунал деш, беша болх беш, кхыметтел доахан детта а наьна гIо деш хулар.

ЦIаьхха хатар хилар ХамидовгIар дезале. Iуйрийна сатийна яр, михо лестаеш латтар бIарг бузаш йола буц, декаш оалхазараш а дар.

Жега хьожаш боахкар жа Iуй. Iул ларга кийчлуш бар уж. Йистебовла боахкача хана кадайгIа бола цхьа устагIа карара нийкха бедар. Цунна тIехьаедда йодаш Iокхийтта елар Эльмарзий сесаг. Доассаделча санна сатем эттар Эльмарзий цIагIа.

Хано чов ерзаю. Шера белажаш, михон малхон йоагаяь юхь йолаш, хоза дегI долаш вола Хамидов хIанз а бай ког ловзаш, бIубенна лел даьгIенашка гIолла жа доажадеш. ХIаьта лакхлуш да балха хьокхамаш а. Республика цIихезача жа Iуй хьокхамел из тIехваьина дукха ха я. ИттлагIча пятилетка тIехьарча шера цу хана теша хала бола толам баьккхар цо — хIара бIаь жийна тIехьара 161 Iаьхарг къоастабир.

Дуккхача специалисташа йоахар:

— Хамидов Эльмарзас тамашийна хIама леладу. Массаболча жаIушта дола дийна масал да из. Цунна тIехьакхе гIерт дуккхабараш. Эльмарзаца яхье ваьннача «Россия» яхача колхозерча жаIуно Ашаханов Сапиюлас а хIара бIаь жийна тIехьа 157 Iаьхар кхебаьб, хIаьта Исаев Ахьяда — 150 Iаьхар кхебаьб. Цунна тIехьакхе гIерташ толамаш дахарах дIаяйзар «Горагорский» совхоза жаIуй — даьи вIийн ВитриговгIар цIераш а. Дика толамаш даьхар Шелковской района колхозий дукхача жа леладераша а.

ОЧЕРК

ХIаьта Эльмарза шийн гIончашца цхьана кхы а йонкхагIа йолча лакхаленашка водаш вар. Цунга кареарзалургйоацаш лакхаленц моттар цу хана. Ленина цIерагIча колхоза итт шера планал совгIа 3500 Iаьхар белар Хамидова бригадас. 5 жаIул хул царехI Цунах кхоачамбаь а Iанзар Эльмарза. ЦхьайтталагIча пятилетка хьалхарча шера хIара бIаь жийна тIехьа 162 Iаьхар кхебир цо. Из санна дар бурунни даьгIенашка цIаккха бIаргадовза дар.

Хамидова бригада хIара шера цахаддаш доахаш дола толамаш ши-шегIа хьахулаш дацар. Хьинари низи ца ихоадеш, йоккхача говзалца хьийгача къих хьахиннар дар. Из маьрра йола патриотизм яр. ЦIихезача жаIуно шийн опыт къайла кхахьацар. Из волча дукха жа леладераш, специалисташ ухар. Из ше а ухар уж болча. Цо бонкхача безамца дIаIомайора шийн йIаьхий опыт, знанеш, дIагойтар шийн желаш, жа, Iоахарий, бовзийтар шийн гIончаш.

— Кхыча бесса хила йиш а яц, — йоахар Эльмарзас, — цхьа юкъара гIулакх ма дий оаха дер. Вай Даьхе чIоагIъеш, из йIаьхийгIа еш ма доахкий тхо.

Иштта я цун оамал. Тоха са доацаш эгIазвигар из шийн гаргара хулаш волча цхьан жаIуно: «Эльмарза хьол хьалха мабаргбий Iа дIахьехараш», — аьлча.

— Со гIадгIоргва моллагIчо а сайла дукхагIа Iоахарий а кхедой, тха а доаккхе. Цу жа Iунгара опыт эца гIоргва со се, — аьлар Хамидовс.

МагIалбикерча жаIуно Муцагов Гелане 1985 шера бIаь жийна тIехьара 170 Iаьхар а къоастабеш, боккха толам баьккхача, эгтара хьалхарчарца из даьхьала вийцар Хамидов Эльмарзас. Бакъда, «Яхье даргда вай Гелани», — тIатехар цо. Цар лела а ю дог цIена, вежараша санна яхь.

Бурунни даьгIенашка жаIушта юкъе дIаяьржай «Iаьхар хьахинна бале из баха безаI» яха уйла. ХIаьта из ишта атта гIулакх дац. Тайп-тайпара хIамаш нийслу: е жий ши Iаьхар цхьана бокхабе шура ца тоъаш хул, е Iаьхар эсала хул. Iаьхар беча, хана жий леш моттиггаш а нийслу... Бакъда жаIуша Iоахарий кIалхардоах. Цхьадараштa шуша чура соснаца шура хьувкх, шоллагIдараш кхыча жех доккхаду, кхоалагIдараштa массаж еш са чудоаладу... Iоахарий дийна дисарал совгIа, лергтIа дегIааха долалу.

Цкъа къонача жаIушца вIашагIкхийттача Эльмарзас аьлар:

— Вахара йонкха опыт йолча наха оалаш да: «Шийн болх дукхабезаш хила веза», аьле. Из геттара нийса да. Бакъда болх безилга — ше ца кховеш ден а буе а къахьегилга да.

Бакълувра жаIу. бонкхача, нийса вIаштIехьбаьккхача къахьегамо мара толамаш а дахийтац, дега салоIам бац.

УнахцIена а долаш жа дебадар духьа Эльмарзас шийн гIончашца цхьана дукха ха йоаккх кошараштa таьна а ваьле, ялаташ чуййцача кхашка гIолла жа доажадеш. Цига жега дика низ а бол, уж дарста а дарст, сиха дегIа а доагIа.

— Цхьа жий Iулца пхе шерал тIех лелабе мегаргбац мотт сона, — йоах Эльмарзас. — Бакъда дика жий дукхагIа а лелабе мегаргба, — тIатох цо, — амма, шортта дика доакъар хилча. Къаьнача жийна къоначунначул дикагIа а дукхагIа а доакъар эш. ТIаккха тха а кIезигагIа доал цунна тIера. ХIаьта из а кIезига лоархIам болаш дац.

Уйлане вода вонкхагIвола жаIу. КIезига халонаш бIаргаяйнаяц цунна шийн 50 шера. Бакъда дика хетараш дукхагIа хиннад.

Шийн вахаре эгтара иразегIа лоархI цо колхоза коммунисташа ахархой дезаледа ваьнна ше шоай мугIарашка дIаэцар. Цул тIехьагIа Наурски района коммунисташа парте райкома членалла, КПСС РК бюро членалла хорж из.

Наха ди тIехьа чIоагIагIа лоархI Хамидов Эльмарза. Харжархоша цIаккха а шоай уйла ца хувцаш халкъа депутатий моттигерча Советашка херж из. Мехка профсоюзий съезда делегаталла, юххера а коммунистически парте партийни форуме хержар Эльмарза.

Хамидовс хьинаре дакъа лоац колхоза а района а общественни вахаре. Из каст-каста вода шийн харжархой наказаш кхоачашде, Калиновски яхача станице, бригадай кхай тIарча станашка, хьайбай фермашка лостам беча дакъа лоац. Иштта гIо ду цо бахача наьха культурно-бытовой хьалаш тоадеча а. Тайп-тайпара дешаш дакъаш боагIа из волча нах. Цунна корадоагIа хIаранега ала дIайха дош, эше гIо де моттиг.

Цхьайолча хана айхьаза вала везаш моттигаш а нийслу. КIаьда оамал йолаш вола Эльмарза чура ца воалаш, цIенхаштта верз дисциплина телхаераштa, къоалаш дераштa тIаннисвелча. Къаьстта безац цунна корта бохабу малараш мелараш.

Станицана масайтта километр гаьна, бурунашка вах Эльмарза шийн дезалца. Цхьабакъда дукха нах ух из волча. Къаьстта дукха нах тулбеннабар цун цIагIа 1981 шера 13 марта. Хамидовна дицлургдоацача цу дийнахьа кепатехадар цунна Социалистически Къахьегама Турпал яха цIи яларах дола СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указ. ДоттагIаша ше дег тIара къоабалвеш, эхь хеташ а гIадваха а волча Эльмарзас йоахар:

— Даьхен доккха совгIат духхьал сона доагIаш дац. Аз а, са къонгаша а са гIончас а цхьана хьийгача къих хьахиннар да из.

Цхьа ха яьннача гIолла тIатехар цо:

— Социалистически Къахьегама Турпала цIи лелае сийлахьа да, шоана бакъдар дезе, хоза хIама а да. Амма чIоагIгIа бехктокхаме а да. Из цIи цахаддаш бакъе а чIоагIъе а еза.

Из цуй вахара маIан а хинна дIаэттад. Цул тIехьагIарча шерашка хьалха санна лакхаленаш йозахаш дIаховахар из. Соахка хIара бIаь жийна тIехьара 167 Iаьхар къоастабир цо. ХIаьта даьккха тха а планал цкъан ахазен дукхагIа дар.

ШийтталагIча пятилетка шоллагIча шера миштa хургда-хьогI гIулакх? Республика жа леладерашта юкъе нерда рекордсмен волча Муцагов Геланеца яхье ма ваьннавий Эльмарза. Кхетадеш да цаI — цар цхьана дер доккха гIулакх да — мехка Кхачан программа кхоачашъеча доккхагIа дакъа юкъедахьа гIерташ бола жа Iуй шоашта тIехьабоахаш.

Социалистически Къахьегама Турпал, коммунист Хамидов Эльмарза хьинаре дакъа лоацаш ва эргалонаш еча. Цо шийгара масал гойт КПСС ЦК январски Пленума исторически революционни решенеш кхоачашъеча. Уж саннабараш ба КПСС ЦК Генеральни секретара М. С. Горбачева эргалоний стахановцаш ба, аьннараш.

Е. ПРЕМЫСЛЕР,
журналист, НГIАССР культура заслуженни болхло.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиуме

СССР Лакхехьарча Совета Президиума цIерагIа 1987 шера 25 мае Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо халкъа боахаме, иштта Iилма, культура, халкъа дешара, унахцIено лоралра даьккъе, паччахьалкхен учрежденешка, общественни организацешка цIенен, дуккхача шерашкен болх барах республика болхлойн гIулакхерча наьхен йоккхача группана «Къахьегама ветеран» яха медаль еннай, цу даьнъе районашка гIолла: Ачхой-Мартановски — 2, Гудермесски — 24, Малгобекски — 19, Назрановски — 16, Сунженски — 38, Урус-Мартановски — 19, Шелковски — 52, Октябрьски — 83, Ленински — 289, Старопромысловски — 351.

* * *

СССР Лакхехьарча Совета Президиума цIерагIа 1987 шера 27 мае Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо дукхка бераш даьча ноаношта «Материнская слава» яха орденаши «Медаль материнства» яха медалаши еннай, цу даьнъе районашка гIолла: Ачхой-Мартановски — 22, Грозненски — 59, Малгобекски — 15, Наурски — 19, Ножай-Юртовски — 84, Сунженски — 33, Шалински — 46, Шелковской — 32, Октябрьски — 22, Ленински — 14, Заводской — 14, Старопромысловски — 21.

ДОЗАНАЛ ДЕХЬАРА

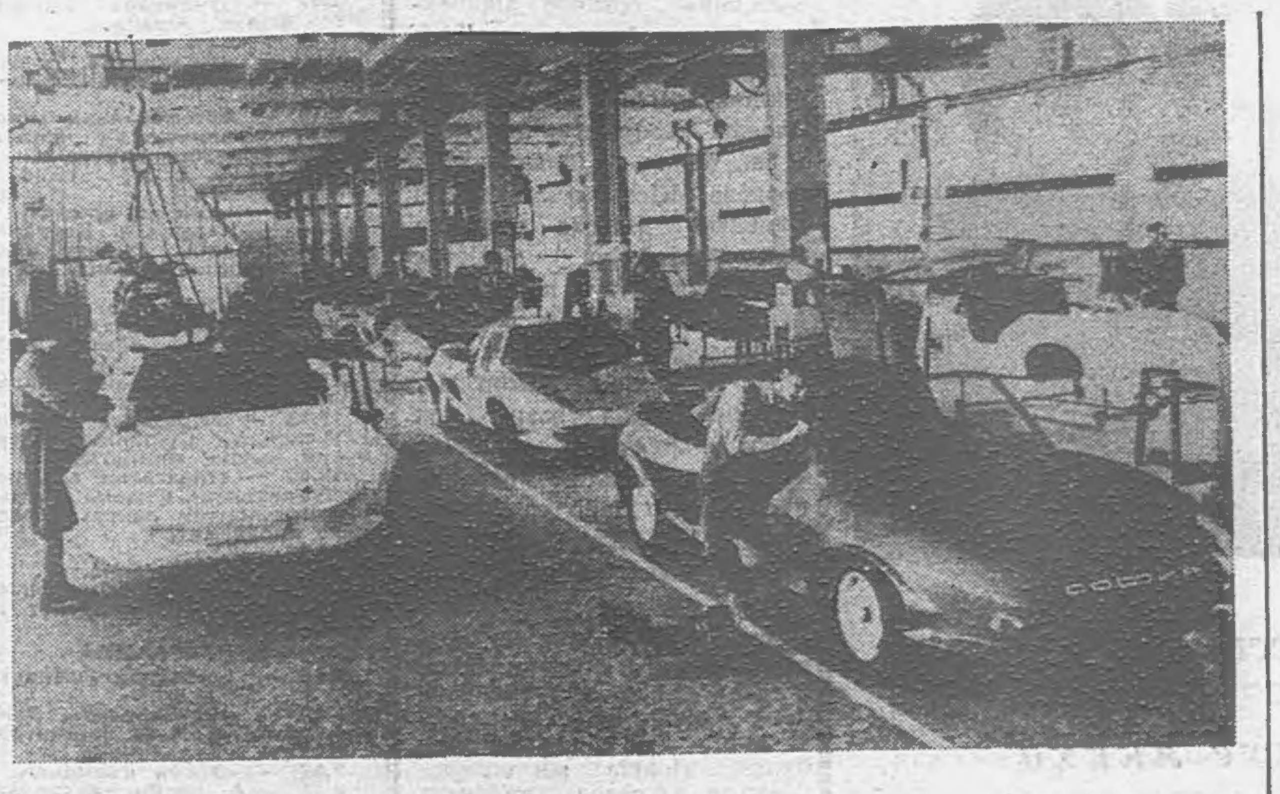

БОЛГАРИ. Кагирхой Iилма-технически разработкаш производствана ма хулла сихагIа юкъейоалайир духьа республике «Авангард» яха общество хьаяьй. Из ДКСМ ЦК-ас, Iилман технически прогрессана йолча Госкомитето, Болгарски халкъа банко цхьана хьаяьй. Обществос информационни гIулакх ду, проектировани ю, практически кхоачашъю къонача рационализаторий, изобретателий идеяш. Дукха ха йоаццаш «Авангард»» яхача общества новкъосталца серийно арахеца йолаяьй «София» яха керда спортивни машина (сурта тIа). Из хьайир столица къонача энтузиастий группас. Машина автораша йоах цун максимальни сухал сахьата 220 километр да.

БТА—ТАСС сурт.

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

КХЫЧАРНА ЮКЪЕГIЕРТАРА ЙОЛА ПЛАЦДАРМ

«Душман» — моастагIа» яхилга да. Из дош Къулбехьен а Къулба-Малхбузен а Азерча мехкий дукхагIа долча халкъий меттала цхьатарра оалаш да. Иштта оал цига шийн халкъа цIий Iоухийташ болча афгански контрреволюционерех. Цхьабакъда цу бандитий хьисаперча йовсарех кхыча тайпара цIи йоах Вашингтонен Исламабаден. Американски пакистански администрацей викалаша царех оал «моджахедаш» — «дина тIехьа къовсам лоаттабераш».

Уж нахах дIакъаьста а мохк бехка а бола нах — хьоабанза болча, дунен халкъашта юкъерча империализмай реакцен низаша Афганистана Демократически Республикана духьала беча тIем тIа лоаттабара лелабеш ба. Герзаш бе а дехна Афганистана чурча гIулакхаштa юкъе гIерталга хьаллоацар США администраци я, хIаьта юкъарчал доаццаш из кхоачашдер — ДРА-на духьаларча агрессе плацдарм Пакистана территорех яь йола Зия-Уль-Хака режим я. Пакистане йолаш я бIаь совгIа душманаш кийчбу лагераш. Цига американски ЦРУ а пакистански спецслужбай а инструктораша кулгал а деш Iомаду «нах боабара Iилма», цига «Iомадьар» тIехьагIа шоай даймехка кхалнаха, берашта, боккхийча наха духьала доаккхаргдолаш.

«Вашингтон пост» яхача газето деча тешалагIа, Пакистански администраце докхийча гIулакхаш тIарча наьха викалий группа мас-сехк шера кулгалдаьд США-ра хьаухийта герз душманий бандашта дIадекъача, хIаьта ЦРУ-с царна гулъяь разведывательни даннеш контрреволюцена кертелаттараштa дIа а тийннай. Газето духхьала цIераш йоах цу наьха. Уж ба ХIанз кхыча мехкащарча гIулакхий министр вола С. Якуб Хан, инаралаш А. А. Рахман, Рахимуддин, Фазал Хак, кхыбараш. Царта гIолла чакхдаьннад кхо миллиард доллара боарам бола «гIо». Из бахьан долаш бандиташка кхаьчад хIанзара американски стрелкови герз, минометаш, зенитни пулеметаш, «Стингер», «Блоупайп» яха ракеташ, нах боабеш йола кхы тайпа эффективни средстваш.

ТIеххьарча хана Вашингтоно хьалха а доахаш Исламабадо тIехь-тIехьагIа дукхагIа гуччахьа дакъалоац хьоабанза болча Афганистана духьаларча тIем тIа. Цунна тешал деш да эгтара хьалха пакистански авиаце леладу бандитски гIулакхаш. Пакистана ВВС-га кхаьчача Ф-16 яхача американски истребителаша-бомбардировщикаша 40 саг тIавола афгански транспортни самолет йохаяьй, эхь ца хеташ ДРА фегара доазонаш телхаду.

Цу тайпара бехктокхам боацаш Исламабадски правителаша лелабу агрессивни никъ ДРА толаме чакхйоаккхаш йолча къамашта юкъе барт бара процессана духьале яра, Къулба-Малхбузени Къулбехьени Азен ерригача йоккхача регионера кхохкам кхы а чIоагIагIа михьара баккхара тIаберзабаь ба. Цо гIо ду шоай неоглобалистски политика регионални конфликташ михьара яхара тIаерзаяь Зия-Уль-Хака режим хьаллоацаш болча вашингтонски покровителашта. Афганистане вIаши нах боабеш бола тIом дIахо лоаттабара бола беррига бехктокхам цхьатаррарча боараме Вашингтонан Исламабадерча США халхархоштен тIабужаш ба.

КЕРДА ФИЛОСОФИИ КЪАЬНА УЙЛЕИ

Европейски континент. Укхаза вIашдухьала латт эггара низ болашагIа йола военно-политически ши союз. Укхаза хьалха цIаккха ца хиннача тайпара дIадахача кIирагIа хьагуш хилар хIанзарча хана эгтара чоалханегIа дола, наха дукхагIа дагалатташ дола дешаш — машарен тIемен, герзаш дIадахарен «герзаш тIатохарен» дешаш къоастадара ши никъ.

Берлине хилар Варшавски Договора юкъе дакъалоацача паччахьалкхений Политически консультативни комитета (ПКК) совещани. Цига анализ яьй Европе а бIарччача дунен тIа а эттача хьала. Цига йийцай герзаш дIададахара, ядерни тIом ца хилийтара, герзаш дIадахара хьаддача гIулакхашка довлара, Европера кхохкам мелбара, юкъараевропейски процесс дегIайоалаяра, ядерни доаца дуне хьадара проблемаш, милитаризми низаш дара культ харц еш йола керда политически уйла чIоагIъяра ларда тIа дунен халкъашта юкъерча кхерамзлен деррига чулоацаш йола система хьаяра тIехьарча къовсама проблемаш. Нагахьа санна бIарчча хьайицача, уж деррига дешаш европейски халкъашта санна дерригача дунен халкъашта а хьашт долаши дагадоахкаши дараштa юкъе хIанз керттера да.

Массанена ховш да, тIеххьарча хана социалистически паччахьалкхенашкара хьайоагIараш къаьстта йоккхий конструктивни инициативаш. Советски Союза предложенеша ядерни а дукха нах хIалакьбеш дола кхы тайпа а герзаш кIезигдарген цIендаь дIадахарген дуга, космически аренга герзаш Iоаделга ца даккхарга, ядерни тохкамаш совцадарга дуга никъ булл. Ядерни химически герзех мукъайола зонаш континенте хьаяра ГДР, ЧССР, СРР, НРБ оттаяь идеяш, герзаш кIезигдараи Европа центрера тешам чIоагIбаран йола ПНР дIанхайкаяь комплексни план, дунен халкъашта юкъерча машарен кхерамзлени деррига чулоацаш йола система хьаяра хьакъехьара вежарашха долча мехкаша цхьана дIакхайкаяь инициатива — иштта я социалистически мехкаша тIеххьарча хана даьча гIулакхий бIарчча йоаца список.

Берлине хиннача ПКК совещане цIаьхка а хьахьекхар социализма мехкаш дунен халкъашта юкъера хьал тоадара процессана конструктивни дакъа юкъедахьа, цу гIулакха йолаш мел йола таронаш оарцагIъяха гIерташ хилар, хьахьекхар кердача политически уйлан, дунен халкъашта юкъерча вахара дешаш кердача тайпара кхетадара ларда тIа латташ йола социализма кердача арахьарча политика философи. Берлински совещане бакъдир Варшавски Договора организаци оборонительни характер йолаш хилар, хIаьта из дунен общественосто белгал а доах.

Дерригача дунен тIа чIоагтIа дIахезай Брюсселе дIайолаеннача НАТО кулгалдеча органий — Еврогруппа, Военни планироване комитета, Военни комитета бIаьстанарча дукхача заседаней решенеш. Ма дарра аьлча, ерригача заседанешна атлантисташа тIатеIIа белгалдоахар, НАТО дагаяц шийн «ядерни сдерживане», «гибки реагироване» стратегегIа юхаяла, яхаш, ядерни герз хила а хиннад, да а да блока военни арсеналий лоархIаме дакъа, хIаьта из цIендаь дIадоаккхилга-м дувца а эшац, яхаш.

Ядерни герзах дIакъаста а ца ловш, атлантисташ цу цхьан ханна тIехьа ба тIема кийчонна еш йола расходаш дукхагIа хилийтара, моллагIдар санна долча герза модернизаци яран уж дебадараи. НАТО военни комитета председатела малхбузенгермански инарала В. Альтенбурга белгал ма даккхара, НАТО мехкий оборона министраша Брюсселе барт баьб «цу лостамашта дукхагIа низ тIабахийта». НАТО герзашцара низаш, аьннад цо, герзий резерв, боеприпасаш, кийчбаь нах, кIезигагIа бале а 80—90 дийнахьа тIом бе йиш хургйолаш кхачен медикаменташи йолаш хила деза. «Нагахьа санна 70-ча шерашка НАТО военни расходаш хIара шера 3 процент лакхлуш хиннаяле, реальни лаьрхIача, тахан из альянсана кхоачам болаш дац», — аьннад инарала.

Бакъда керттера долча, дерригача дуненна дагадоаллаш долча деша, — Европера ядерни ракеташ дIаяхара хьакъехьарча советски предложенегIа цхьаккха тайпара жоп нийчде мегадац чакхъяьннача НАТО кулгалдара органий цхьаккха заседанена. Малхбузехьарча обозревателаша белгалдоаккхаш ма хиллара, НАТО политически лоIам вIалла кхоачам болац хиннабац Европера ядерни арсеналаш кIезигъяра хьакъехьара хьадда предложенеш оттае. Брюсселе тIаийцача документех гуш да хIанзарча дунен тIа бокъонца долаш дар лархIа ца ловш дола, Европана демилитаризаци яра массе тайпара духьале еш дола влиятельни низаш хIанз долаш долга. Духхьал уж низаш да цаI шоллагIчоа тIехьа духьаленаш а увттаеш кхераме йоацача Европа кхоаненга дахар юхадеттар.

Иштта, Брюсселе цIаькха а къаьгга хьагучадаьлар герзаш дIадахара даькъе бокъонца прогрессага бодача новкъа йолаш йола духьале НАТО мехкий цхьадола гIозараш къаьна уйлаш хьалхаяха гIерташ, ядерни схоластика стереотипаш лелае гIерташ хиларах латташ хилар. ХIаьта духхьал хIанз, советски инициативаш бахьан долаш, реальни хьалаш хьахиннад эгтара хьалхара гIа бакихара — эгтара халагIа а цудухьа эгтара лоархIамегIа а бола гIа ядерни йоацача Европагахьа бакхара дола хьалаш.

Социалистически мехкашта керте латтараша белгалдоах, хIанз массане а цIендаь а герзаш дIадахара наькъагIа прогресс хилийтара реальни таронаш йолга. НАТО мехкаш декхарийла да, юххера а конструктивни никъ лаца герзаш дIадахара керттерча дешашта барт бара стабильность чIоагIъяра. Дунен общественносто дIадехар да из.

Владимир ЧЕРНЫШЕВ,
Михаил КАПУСТИН.
(ТАСС).

СРР-ра керда хоамаш: экономика, Iилма, культура

ЭНЕРГЕТИЧЕСКИ ПОТЕНЦИАЛ КАРАЕРЗАЯРА

Румынски гидроэнергетика дегIаахара темпаш дунен юккъерча хьокхамел шозза йоккхагIа я. ХIанз укх сахьата мехка йоаккхача элетроэнергех 20 процент гаргга яр ГЭС-ага кхоач. ДIадаха шу чакхдоалаш Советски Союзо технически новкъостал а деш Дунае хьалъяь «Аьшка НаIараш-2» яха ГЭС йизза болх бе йолаялийтача СРР гидростанцей оттаяь еррига мощность 5,2 миллион киловатт хилар. ХIанз хьалъеш 60-и проект оттаеш 100-и станци я. Царна юкъе я чурча хиш тIара гидроаккумулирующи микростанцеш а. 2000 шу тIаккхоачаш йизза караерзаелерхI республика гидроэнергетически потенциал, тIаккха из хургья 40 миллиард киловатт сахьат.

«КIайча дошо» энерги караерзаешие цхьана дегIайоагIа лохача сортагIа болча кIорца — лигнитацен битум боаллача, сланцащцен болх беш йола ТЭС-аш а. Цар йиш хулийтаргья арахьара мехка коача доагор кхахьа ца дезача гIулакх даккха. Цу даькъе румынски энергетикаша оагIув лувц советски партнерашца цхьана къахьегарца.

Чернаводэ чуйнна хьалъеш я канадски фирма проектагIа йола 3,5 миллион киловатт мощность хула эггара хьалхара румынски АЭС. Гаргтарча итт шера кхы а шиъ АЭС хьалъергйолаш план оттаяьй.

ЯЛАТ: ЯЛАТ ЦХЬАН САГА ТОННАЛ ДУКХАГIА

Социализма шерашка Румыне юртбоахама продукци дииза дукхагIа хиннай. ДIаяхача пятилетке (1980 — 1985 шш.) мехка даьккхар хIара вахача сага лаьрхIача тонн ялат, хIаьта 1986 шера рекордни хьувкъам чуйнйцар — 28 миллион тоннал дукхагIа. РКП XIII съезда директивашка хьежжа хIанзара, бархIлагIа пятилетка чакхйоалаш доаккха ялат 30—33 миллион тонн хургда. Из даккхара дуккхача даькъе новкъостал дергда ирригацен лаьтта докъадарен программо, хIаьта иштта гектара 335 — 380 килограмм кхоачаргйолаш дукхагIа химически удобренеш арахецаргхиларо а.

МЕТРОС ХА КХОЮ

Бухарестски подземка дунен тIарча матролинешта юкъе эггара къонагIъярех цаI я. Из хьалъе йолайир 10 шу хьалха, хIаьта тахан из 47 километр йIаьха я. Лаьттан кIалхарча шин магистрало столица къулбаседе къулбехьенцеи малхбузе малхбоаленцеи вIашагIтехай. Цу ши миллион саг вахача городе хIара дийнахьа цу кердача транспортах пайда эцаш ва 600 эзар гаргга саг. Специалисташа лаьрхIача метрос хIара дийнахьа царна цхьа сахьат мукъа ха «совгIата» луш хилар.

ХIанз хьаеш я кхоалагIа, из а радиальни хургья, 13 километр йIаьха йола линн. Цо вIашагIтохаргья столица машиннаькъа керттера вокзал — Гара — де-Норд Пантелимон яхача керда нах чубаха цIенош хьалдеча моттигаца.

Бухарестски метро долла хIама Румыне хьадаь да. Из дац, бакъдар аьлча, специалисташа кхыча мехкашка, царца цхьана Советски Союзе а метро хьалъяра дикагIйола опыт Iомаьяц яхилга. Бакъда дуккхача дешай хьакъехьа — вагонашта конструкци ечара (уж хьаю Араде) тоннелаш йоахача техника башхалонашка кхачалца — цар шоаш йир оригинальни инженерно-технически решенеш.

«Метро юхь дIайолалуш я, бакъда чакхйоалаш-м яц», —йоах столице метро хьалъераша. Цар тIехьагIа дергдолчун планаш тIа кольцевой линн я.

МАССАНЕНА ЙОЛА КОМПЬЮТЕР

«Информатика зама» СРР-е дIайолаеннай 1968 шера вычислительни техникаца халкъа боахамах дар дувцара программа тIаийцача хана. Цу хана денз хьаяьй компьютерийн вычислительни системайн бIарччa серн. Къаьстта теркам тIабохийт шийн мехка микрокалькулятораш, царца цхьана цIагIа эшараш а, арахецара. Ши шу да Тимишоаре электронни дагалоацамеи вычислительни техникана эшача компонентийн заводо «дезала компьютераш» арахеца. Массе а тайпара ха яьнна дешабагIа кагирхой компьютерца беча балха шерра юкъеозара гIулакх деш я вычислительни техникаи информатикаи Бухарестски Iилма-тохкама института берригача мехка ехкаш йола школьни а клубни а кружокаши информатика лагераши.

«ЦВЕТАЕВА МАРИНАЙ ПРОЗА БЕЗАМ ТIАОЗАШ Я»

Дукха ха йоаццаш «Минерва» яхача бухарестски издательствас «Массанена а йола библиотека» яхача популярни книжни серегIа арахийцад — Цветаева Маринай «Проза» яха сборник. Книжкана юкъеяхай 1980 шера Москве арадаьккхача «Сочинене» тома тIа араяьннача произведенеех дукха яраш.

«Цветаева Маринай проза психологически анализ тIехьяьнна йоккха хиларца эза ца Iеш, нийсса зем баккха харца а геттара тIех шийн тайпара стиль йолаш хиларца а сага безам тIаозаш я», — яхаш белгалдоаккх критико А. Попа.

(АПН).

Россендорфе (округ Дрезден) ткъаь итт шу хьалха хьаяьча ГДР Iилмай Академе ядерни физика Центральни институте атомни энергех сага хьал-таро тоаяра чакхдоаха машарера гIулакхаш кхоачашдеча пайда ийбу. Укхаза кийчъеш йолча фармакологически средствай (сурта тIа) геттара бокнха лоархIам ба медикий, биологий тайп-тайпара тохкамаш чакхдахара, диагностике, дарба дара балха тIа.

АДН—ТАСС сурт.

Тахан Грозне вӀашагӀкхет Российски Федераце

езача атлетике хьалхе яккха

НАЬРТИЙ ЯХЬАШ

ШоллагӀча июне Грозне дӀайолалу езача атлетиках йола Российски Федераце чемпионат. Тамаш е езаш дац цу тайпара лоархӀаме яхьаш чакхъяха вай республикана бокъо енна хилар. Мехка дика йовзаш я Нохч-ГӀалгӀайчен езача атлетика школа, кӀезига дац цо даьха толамаш.

ХӀанз а дага латт спорт езарашта Грознерча наьрта Сайдуллаев Адама мехка, Европа, дунен чемпионаташка яьха коталонаш. Дог гӀоздаьнна ладувгӀар вай царех долча хоамашка. Цхьабакъ-да, йӀаьха яц саго спорте йоаккха ха. ГаргагӀертар помост йита еза ха. Цу хана хьалбала болабелар дунен халкъашта юкъерча класса спорта мастера И. Арсамакова седкъа. ХӀанз а лепаш ба из. Вай мехкахо спорта йоккхача лакхаленашка кхаьчав.

Дукха ха йоаццаш Европа чемпионате дакъа лаьцар Седаев Мухьмаде. Бронза медаль — ишта совгӀат дера цо цигара. Хьанна йовзац Р. Балаева, А. Товсултанова, С. Гортикова, Р. Саидова, Р. Мусаева, И. Самадова, кхыболча Нохч-ГӀалгӀайчен штангистий цӀераш? Лакха лоаттаду цар республика сий.

«Динамо» яхача стадионе езача атлетика зале чуваьлча гуш да, боккхагӀболча новкъостий гӀулакх хьаллаца кийча бола кӀаьнкаш кӀезига боацилга. Хозахета санна ловзаю цар тоъал доккха дозал дола штангаш. Теркам тӀабахийта хьеж царга цӀи хеза тренераш И. Кодзоев, Н. Осташко. Хургбола чемпионаш къоастабе гӀерт уж.

Штанга дукхаезараш ноагӀа ба районашка а. Масала, Серноводскерча езача атлетика секци. Дуккхача шерашка тренер волаш болх бу цига Белдаров Адама. Еррига уйла спортаца йолаш, дерригa хьинар кагирхошта дӀалуш хьавоагӀа из. КӀезига бац цо хьалкхебаь штангисташ. Иштта моттигаш я Шалински, Урус-Мартановски, Советски районашка.

—Грозне воагӀаргва РСФСР краяшкара, областашкара, автономни республикашкара 120 гаргга штангист,— аьлар СССР спорта мастера, тренера В. Адаменкос. — Царна юкъе хургба цӀи хеза спортсменаш: А. Солодов (100 кг), А. Гуняшев (110 кг кхаччалца), П. Кузнецов (75 кг), А. Колокольцев (52 кг), В. Захаров (60 кг). ЦӀаккха ца хиннача бесса чӀоагӀа я Нохч-ГӀалгӀайчен команда. Цун мугӀарашка ба И. Арсамаков (82 кг), М. Седаев (60 кг), Р. Балаев (110 кг), А. Товсултанов (110 кг), Р. Саидов (100 кг.), Р. Мусаев (75 кг), И. Самадов (82 кг), С. Гортиков (82 кг).

Яхьий керттера судахо дерригача дунен тӀа вовза СССР, Европа, дунен, Олимпийски ловзарий чемпион В. Алексеев ва. Грозне боагӀаргба дуккхача городашкара езача атлетика специалисташ. Уж ма хулла дикагӀа тӀаэца кийчо еш я «Арена» яха гостиница.

Яхьаш хургья Грозненски цирка зале, диъ дийнахьа. ПхелагӀча июне, сарахьа йовзаргья вайна езача атлетиках болча РСФСР чемпионий цӀераш.

А. ГУЧИГОВ,
спортех физкультуран йолча Нохч-ГӀалгӀай паччахьалкхен комитета председатела заместитель.

СУРТА ТӀА: РСФСР заслуженни тренер И. Кодзоев къоначa штангистащца къамаьл деш ва.

В. ЕЛИЗАРОВА сурт.

КЕРДАЧА ЦЕХА БЕРКАТ

Назрановски района «Экажевский» совхозе дӀадоладаьр дика гӀулакх да. Цига вахача Антошкиев Мувсай инициативагӀа керамзитови блокаш хьаергйола цех хьал а яь, болх бе йолаялийтай совхозе. КӀезиг-дукха гӀуми цементи дӀатоха мара ца езаш боагабаьча лоабатах хьаю уж. Еттача кирпишкал дукха йоккхагӀа я блокаш, цхьабакъда, уж хьаярга дӀадодар — дикка кӀезигагӀа. Масала цхьа эзар блок бархӀ эзар еттача кирпишка нийсса я. ХӀаьта кердача продукцега дӀадодар шозза кӀезигагӀа да. Цул совгӀа дӀа-хьа яхьа аттагӀа а я уж.

ТӀехьале йолаш йий-теш кердача цехе арахеца йолаяь блокаш? Нах чубахара дола цӀенош, царех хьалдотта йиш еце а керамзитови блокаш чӀоагӀа эш совхоза боахаме карташ, кхоаленаш, отараш, складаш, кхыйола производственни помещенеш хьалъеча. Цхьа моллагӀйола гӀишло хьалъеча дефицитни йолча еттача кирпишка метта хийцца дӀаяхийта йиш йолаш я уж.

— Духхьая цу цхьан совхоза накъаьнна Ӏергийтеш керда хьайийлла цех,— аьнна шийга даьча хаттара жоп а луш РАПО председатела Газдиев Ахьмада аьлар:

— Районерча еррига совхозашта эша блокаш цига хьаергйолаш гӀулакх вӀаштӀехьдаккха гӀерт тхо. ДӀахо йодача хана из цех шеръеш, цун мощность йоккхагӀа хулийташ районерча совхозий юкъара, ший тайпара кооперативни предприяти хьае лаьрхӀад оаха цунах.

ХӀанз укх сахьате малагӀа пайда бу кердача цехо совхоза? Ше болх бе дӀайолаенна дукха ха еце а цига хьаьча керамзитови блокех хьалъеттай совхозера 30 автомашина лаьрхӀа йола гараж, дукха кхоаленаш, карташ. Уж санна дола гӀирсаш кхы а хьалдеш латт царех. Цул совгӀа керда объект болх бе йолаялар бахьан долаш балха тӀа дӀанийсве йиш хиннай юрта ваха пхи-ялх саг. Дерригa а дӀалаьрхӀача доккха беркат да цунах даьннар.

М. ЗАНГИЕВ.

Редактор О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

СПОРТА ХОАМАШ

КӀАЛТОХАР

Чебоксары яхача городе чакхъяьлар шийлоӀаме кӀалтохарах йола турнир. Цига дакъа лоацаш вар вай мехкахо спорта мастералла кандидат Гоургашвили Эльдар. Шоай дозал 68 килограммага кхаччалца долча спортсменашта юкъе шоллагӀа моттиг яьккхар цо.

Дагестане йолча городе Хасавюрте а хилар цу тайпара турнир. Цун цӀи — «ДоттагӀал-87». Цига дакъа лоацаш хилар вай республикера викалаш — Грознерча СДЮСШОР къона спортсменаш.

Шоай дозал 68 килограмм долча атлеташта юкъе толам баьккхар Хупаев Аслана. Р. Бозиев (41 кг) шоллагӀча моттиге ва, Р. Шахтамиров (58 кг). — кхоалагӀча.

ВОЛЕЙБОЛ

Грознерча «Автомобилиста» хьалхарча гон тӀехьара ши ловзар чакхдаьккхар Курган яхача городе. Шозза а ийшар вай мехкахой.

Вай команда турнирни таблице тӀеххьарча моттиге я.

ФУТБОЛ

Ховш ма хиллара, Грознера «Терек» РСФСР Кубок яккхара хетаьча яхьашка дакъа лоацаш яр. Укх деношка из лайзар Махачкалерча «Динамоца». Счет 3:0 йолаш ийшар вай команда.

А. ИЗМАЙЛОВ.

ШАХМАТАШ

Республикански шахматни клубе маӀача наха юкъера город Грозне шахматех йола чемпионат дӀайолаеннай. Котало яккхара къовсам лоаттабеш ба СССР спорта мастер Г. Мовшович, спорта мастералла кандидаташ В. Мостовой, А. Комаров, В. Джанаралиев, И. Шерипов, Н. Мелькулянц, хӀаьта иштта хьалхара разряд йола бархӀ шахматист.

Хьалхарча тураша хьахьекхар къовсам аттачарех хургбоацилга. Кхозза лайзача, кхо очко яьккхар ГНИ студента П. Горохова, шинех ши очко — В. Джаналиева. Эсала дӀайолайир яхьаш къонача И. Шерипова — кхозза ийшав из.

А. ХАИТ.

Тха интервью

АХКАН САЛАӀАР

ХьатӀакхоачаш латт ахка. Шерра хьайийллай шоай наӀараш вай мехкарча дуккхача наха салоӀача моттигашка. Иштта да вай хозача лоаман республике а. Цох лаьца дувцар дехаш кхьхаташ ух тха редакце. Тахан оаха дош лу «Беной» яхача турбаза директора С. А. Бисултановна.

Сезон оаха хьайиллар 25 мае. Укх шера укхаза салоӀаш хургва вай тайп-тайпарча миӀинцашкара вена 13 эзар саг. Йоккхий группаш йоагӀаргья Ленинградера, Киевера, Орскера, Владивостокера, кхыча городашкара.

ДӀаяха ха турбаза коллективо зехьа йоаянзар — дика кийчо йир хьаьший тӀаэцара. Эксплуатаце хьайицай керда йиъ коттедж, хӀаране чу шийтта-шийтта менги а латташ. Укх шера денз дӀадоладергда дезалаша салаӀар а.

Соахка «Сердало» газета оагӀонаш тӀа критика а еш, дийцадар салаӀа баьхка нах хица Ӏалашбара гӀулакх во латтилга. ХӀанз цу даькъе доккхий хувцамаш хиннад. ДикагӀа пайда эц хьастара доагӀача хих, тоаьый артизиански гӀув, хий лeладе керда емкость оттаьй. Цул совгӀа, цӀена хий доагӀа лини а я цахаддаш болх беш.

СалаӀа баьхкарашта дукха эргалонаш гургья турбазе. Хьаьй керда берий майда. Йоккхий опыт йола воспитателаш хургба цига болх беш. Цар бӀарг лоэхаргба берашка, цар даьша-ноаноша шоай унахцӀено чӀоагӀъеча юкъа. Безам болчо гӀаш никъ берга. Ераш да туристически адресаш — Хоарачой, Кезеной-Ӏам, Хьун босе. Нохч-ГӀалгӀайчен столице, Къулбаседа-ХӀирий республике йолча Куртатински чӀоже, Махачкале, Каспе форда йисте, М. В. Лермонтов хиннача моттигашка, ухаргба салоӀараш. ХӀара группана хьалха хургва шийгӀулакх дика довзаш вола инструктор.

Боккха лоархӀам болаш да наха дика кхача лоаттабар. Теркам тӀабахийтаб цар даарца цахаддаш баьцадаараш, сом хилийтара. Турбаза територе тӀа юртбсахама продукци йохка тика хьаелла лерхӀ. Из мара дециий... Шерлургда нохчийн гӀалгӀайн къаман дaараш кийчдар, уж дохкар. Цига шоай говзал гойтаргья дуккхача шерашка болх беча поварараша Исраилова Малкана, Сабралиева Асмаликас, Сабралиева Алубас, кхычар. Соахка цар болх белгалбаьккхаб туризмахи экскурсехи йолча Ерригсоюзни центральни совета Сийлен грамотаца.

Доккха новкъостал ду тха коллективана Грознерча № 6 йолча СГПТУ практикантаташа. Цигара ткъо саг хургва столове болх беш.

Парте социальни программо хьалхадоаккх къахьегамхой салаӀар тоаделга. Цу гӀулакха лаьрхӀа я турбазе хьайийлла видеотека. Укхаза гойтаргда дикагӀдола даймехка фильмаш. Берий безам тӀаозаргба «УнахцӀено» яхача спортивни клубо.

Кердадараш кхы а да «Беное». Дувла тхо долча.

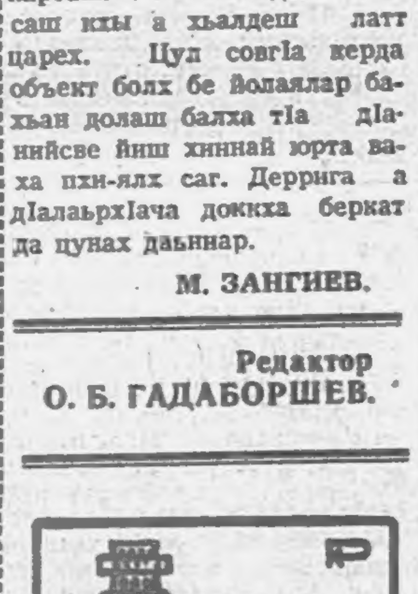

ЭЦАРХОЙ ТЕРКАМГА!

№ 32 йолча «Техника в быту» яхача тика тӀа (Орджоникидзе пр. 77) электротовары секце йохкаш я: универсальни электропрялкаш; электросамовараш; «Наседка» яха бытови инкубатораш; Ӏурган доаха электрически машинаш; «Мелодия-043» электрогургалаш.

Оаша раьза а долаш хӀама эцар лов тхона.

«Промтовары» объединени.

Хоттам

Тахан республике гӀоллеи Грознеи морхаш а йолаш, догӀа а делхаш, малхбоалехьара секунде 3—8 метр чӀоагӀа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике 20—25, Грозне 22—24 градус йӀовхал йолаш хилеи тарлу.

Кхоана морхаш а йолаш, цхьайолча моттигашка догӀа а делхаш, тайп-тайпарча оагӀонашкахьара секунде 3—7 метр чӀоагӀа мух а хьекхаш хилеи фегара температура бийсана 10—15, дийнахьа 19—24 градус йӀовхал йолаш хилеи тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИЯ.

ТЕЛЕПРОГРАММА

2 ИЮНЬ
I ПРОГРАММА

7.00 — Іуйранара зарядка. Мультфильм. Ашараш.
7.30 — «Ха».
8.05 — «Джамайка». Телевизионни художественни фильм. 2-гӀа сери.
9.15 — Автомобильни спорт. Дунен халкъашта юкъера яхьаш. Венгрера передача.
9.45, 16.00, 17.55, 19.35 — «Кердадараш».
16.15 — «Наьна школа».
16.45 — «Дума о Ковпаке». Художественни фильм. «Карпаты, Карпаты...». 3-гӀа фильм. 2-гӀа дакъа.
18.00 — «Ӏилма вахари». Лакхерча школера эргалонаш.
18.45, 22.25 — «Тахан дунен тӀа».
19.00 — «Рузкъан чарх». Мультипликационни фильм.
19.15 — «Преданья старины глубокой...». Пушкински тема эрсий лакови миниатюре.
19.40 — «Железные всходы». Документальни фильма премьера. Интенсивни лаьтта лeладара проблемех.
21.00 — «Ха».
21.40 — Киноафиша.
22.40 — «Дирижери оркестри». СССР халкъа артист Ю. Домаркас.

II ПРОГРАММА

8.00 — Іуйранара гимнастика.
8.20 — «Однодревка». Документальни фильма премьера.
8.35 — «Будильник».
9.05 — «Эрсий къамаьл».
8.35 — А. Борин. «Встречная полоса». Телевизионни фильм-спектакль.
11.15 — Французски мотт. Іомабу 1-гӀа шу.
11.45 — «Фильм — бераштa». «Сказка о звездном мальчике». 1-гӀа сери.
12.50 — «Халхара сурт-сибат». Фильм - концерта премьера.
13.20 — Магадански студи телевидене программа.
14.20 — «Кердадараш».
17.05 — «Пушкина строфаш». Телефильм.
17.30 — «Воронежские девчата» яхача эрсий илле эстрадни ансамбла концерт.
18.25 — Дунен халкъашта юкъера хьал (нохчий меттала).
18.40 — Спортивни вахар.
19.10 — «Нохч - ГӀалгӀайчен ди».
19.30 — «Ашарий киоск».
20.00 — «Бийса дaькъала хийла шун, бераш!» «Машенькан чан». Мультипликационни фильм. 1-гӀа дакъа.
20.15 — «Советски спорт». Киножурнал.
20.25 — «СелаӀад», «Тамашийна ашараш» яхача халкъа творчески телепрограммай Дунен халкъашта юкъера фестиваль. (Монголи).
21.00 — «Ха».
21.40 — Доазол дехьарча фильма экран. «Зарево над Дравой». 1-гӀа сери. (Болгари).
22.45 — «Кердадараш».
22.55 — «ДоттагӀал» яха велогонка. Финляндера передача.

3 ИЮНЬ
I ПРОГРАММА

7.00 — Іуйранара зарядка. Мультфильм. Ашараш.
7.30 — «Ха».
8.05 — «Комсаш хьайоала ха». Телевизионни документальни фильма премьера.
8.55 — Федор Абрамов.
10.05, 16.00, 17.20, 19.45 — «Кордадараш».
16.00 — ХӀана, сендухьа». Берашта йола передача.
16.40 — «Іилмани къахьегамен бувзам». Документальни фильмаш: «Аьшка вахари Іоажали», «Мехкдаьттан лацамаш».
17.25 — Советски илле концерт.
17.40 — Документальни фильм.
18.00 — ДӀалокх «Концертино» яхача квинтета.
18.15 — Теоре дешаш.
18.45 — «Тахан дунен тӀа».
19.00 — Мультипликационни фильм.
19.10 — Дунен нагирхойи.
19.50 — А. С. Пушкин. «Повести Белкина». «Топ ялар». Телевизионни спектакль.
21.00 — «Ха».
21.40 — Концерт.
22.00 — Футбол. Европа чемпионата хержа матч. Норвеге сборни — СССР сборни. Норвегера передача. Перерыв йолча хана (22.45) — «Тахан дунен тӀа».
23.50 — Баскетбол. Европа чемпионат. МаӀанах. Югославе сборни — СССР сборни. Грецера трансляци.

II ПРОГРАММА

8.00 — Іуйранара гимнастика.
8.20 — «Йолаш я ишта хор».
8.40 — «Тхоца хьаде, оаха санна хьаде, тхол дикагӀа хьаде». ГДР-ра передача.
9.40 — «Школа онлами в поле». Телевизионни документальни фильма премьера.
10.05 — Доазол дехьарча фильма экран. «Зарево над Дравой». 1-гӀа сери.
11.10 — Немций мотт. Іомабу 1-гӀа шу.
11.40 — «Фильм — бераштa». «Сказка о звездном мальчике». 2-гӀа сери.
12.45 — Іилма - довзийтара фильм.
13.20 — РСФСР езача атлетика чемпионат. Йистеьлча — телефильм.
17.00 — «Хьамсарча лаьттан сий».
17.20 — А. С. Пушкин. «Медный всадник». Телефильм.
17.50 — Хьувкъам-87.
18.05 — Киноочерк.
18.15 — Коммунисти эргалонаши (гӀалгӀай меттала).
18.30 — РСФСР езача атлетика чемпионат.
19.00 — Киножурнал.
19.10 — «Нохч - ГӀалгӀайчен ди».
19.30 — «Декаш дола мугӀараш» (нохчий меттала).
20.00 — «Бийса дaькъала хийла шун, бераш!» «Машенькан чан». Мультипликационни фильм. 2-гӀа дакъа.
20.15 — Саги закони.
20.45 — Дийна илли. Ленинградера передача.
21.00 — «Ха».
21.40 — Доазол дехьарча фильма экран. «Зарево над Дравой». 2-гӀа сери.
22.45 — «ДоттагӀал» яха велогонка. Финляндера передача.
23.00 — «Кердадараш».

4 ИЮНЬ
I ПРОГРАММА

7.00 — Іуйранара зарядка. Мультфильм. Ашараш.
7.30 — «Ха».
8.05 — А. С. Пушкин. «Повести Белкина». «Топ ялар». Телевизионни спектакль.
9.15 — «Массаза а малх хилба». Белоруссе берий художественни коллективаш юкъе а йолаш концерт.
10.00, 16.00, 19.40 — «Кердадараш».
16.15 — «Эргалонаш: опыти проблемаши». Документальни фильмаш: «Деша тӀехьа — гӀулакх», «Эксперимент дӀахо хьош я».
16.50 — «Халкъа республика Бенин». Киноочерк.
17.15 — «...Яхайтта шу даьнен боккхагӀен».
18.00 — Философски беседаш. Философски вахари.
18.45 — «Тахан дунен тӀа».
18.55 — Баскетбол. Европа чемпионат. МаӀанах. СССР сборни — Финлянде сборни. Грецера трансляци.
19.50 — «Фламингос ираз дахь». Телевизионни художественни фильма премьера.
21.00 — «Ха».
21.40 — Концертни студе Останкино В. Г. Короленко цӀерагӀа Полтавски Паччахьалкхен педагогически института директора И. А. Зязюнаца вӀашагӀкхетар.
23.25 — Европера эстрадни илле конкурс.

II ПРОГРАММА

8.00 — Іуйранара гимнастика.
8.20 — «ХӀара нотиа тӀа сигале гургья...».
8.45 — «Іаьржа котам». Мультипликационни фильм.
9.05 — «Спортивни арена». Документальни фильмаш: «Презиндента хетар иштта дац», «Профессионал вац».
9.30 — Саг. Лаьтта. Вселенни.
10.00 — Доазол дехьарча фильма экран. «Зарево над Дравой». 2-гӀа сери.
11.05 — Испански мотт. Іомабу 1-гӀа шу.
11.35 — «Объяснение в любви». Субтитрашца художественни фильм. 1, 2-гӀа сереш.
13.40 — «Ян Проминскии». Іилма - довзийтара фильма премьера.
14.15 — «Кердадараш».
17.45 — «Іалам лорадар» (нохчий меттала).
18.15 — Мультфильм.
18.25 — «Нохч - ГӀалгӀайчен ди».
18.45 — Езача атлетиках РСФСР чемпионат.
20.00 — Ювцаш я политически экономически дешара эргалоний проект (нохчий меттала).
20.10 — «Увлеченность». Самодеятельни художникн Уланкин Виктор.
20.30 — Дезала юкъера концерт.
21.00 — «Ха».
21.40 — Бокс. Европа чемпионат. Ахфинал. Италера передача.
23.40 — «Кердадарш».

5 ИЮНЬ
I ПРОГРАММА

7.00 — Іуйранара зарядка. Мультфильм. Ашараш.
7.30 — «Ха».
8.05 — «Фламингос ираз дахь». Телевизионни художественни фильм.
9.15 — Дунен нагирхойи.
9.50, 16.00, 16.40 — «Кердадараш».
16.10 — «Іаламца барта долаш». Документальни фильм.
16.45 — Д. Лондона турпалаш экрана тӀа. «Белый клык». Художественни фильм.
18.15 — Агропром: тахани кхоанен.
18.45 — «Тахан дунен тӀа».
19.00 — «Халкъа ашараш».
19.15 — «Резонанс». Юххера Малхбузе: испытаней ха». ДӀахьор — политически обозреватель Ф. Сейфуль-Мулюков.
20.45 — ЦТ-н ВР-н симфонически эстрадни музыка концерт.
21.00 — «Ха».
21.40 — «Отпуск в сентябре». Телевизионни художественни фильма премьера. 1, 2-гӀа сереш.
Перерыв йолча хана (22.55) — «Тахан дунен тӀа».

II ПРОГРАММА

8.00 — Іуйранара гимнастика.
8.20 — «Хьа корий сердал». Іилма-довзийтара фильма премьера.
8.45 — «Наьна школа».
9.15 — Халхарий букет. Ташкентера передача.
9.45 — «Телефонацара кхо истори». Берашта телевизионни короткометражни фильма премьера.
10.10 — Илли оал Л. Курдюмова. Фильм-концерт.
10.30 — «Бехктокхаме да». Телевизионни документальни фильма премьера.
11.00 — Английски мотт. Іомабу 1-гӀа шу.
11.30 — ДӀалокх СССР халкъа артисткас Т. Николаевас (фортепиано).
12.05 — Художникех дола дувцараш. Константин Васильев.
12.40 — Шахматни школа.
13.10 — Документальни фильм.
13.40 — Езача атлетика РСФСР чемпионат. Йистеьлча — документальни фильм.
17.35 — «ТӀехьале». Документальни фильм.
18.05 — Сихдара наькъагӀа. Назрановски КПСС РК хьалхарча секретара къамаьл.
18.20 — «Госприемка: проблемаши просчеташи».
18.40 — «Депутатски гӀулакхаш».
19.10 — «Нохч - ГӀалгӀайчен ди».
19.30 — Назрановски района къахьегамхошта лаьрхӀа концерт.
20.00 — «Бийса дaькъала хийла шун, бераш!»
20.15 — «Массанена а хӀарана а». Модни долча барзкъан телевизионни конкурс.
20.45 — «Озеро Сарез». Телевизионни документальни фильм.
21.00 — «Ха».
21.40 — Іилма - довзийтара фильм.
21.50 — Баскетбол. Европа чемпионат. МаӀанах. Греце сборни — Испане сборни. Грецера трансляци.
22.40 — Бокс. Европа чемпионат. Ахфинал. Италера передача.
23.40 — «ДоттагӀал яха велогонка». Финляндера передача.
00.10 — «Кердадараш».

6 ИЮНЬ
I ПРОГРАММА

7.00 — Іуйранара зарядка. Мультфильм. Ашараш.
7.30 — «Ха».
8.05 — СССР МВД чухьарча бӀухой управлене духовой оркестра концерт.
8.40 — «...Лаьттано баркал аргда». Телевизионни документальни фильма премьера.
9.10 — А. С. Пушкин. «Медный всадник». ДӀаешар СССР халкъа артист А. Папанов. Фильм-концерт.
9.35 — «Вай дикалах ма балба уж». Берий цӀеношкеи интернаташкеи долча хьалех.
10.35 — «Чаривницы» яхача Украински илле ансамбла концерт.
10.55 — «Кабулера самолет». Документальни фильма премьера.
11.55 — А. Аренский. «Силуэты».
12.10 — Объектив. Пушкински моттигашка гӀолла.
12.10 — «Обществона хетар». Юкъерча школа Устава проект ювцаш.
13.40 — Пхеньянера дунен халкъашта юкъера музыкальни фестиваль (КНДР).
14.00 — «ДоттагӀал». Телевизионни журнал.
14.30, 19.30, 22.35 — «Кердадараш».
14.50 — Сийлахьча Октябра 70 шу дузаш. Историн доврг-доаца мугӀараш. «ТӀом боацаш ткъо ди». Художественни фильм.
16.45 — Ца малар — вахара хьисап.
17.15 — «Кердадардаш».
17.20 — «СелаӀад», «Николай Гедды концерташка» яха халкъа творчества телепрограммай дунен халкъашта юкъера фестиваль.
17.55 — «Хьайбай дунен тӀа».
18.55 — Мультипликационни фильмаш: «Баьццара чан кӀориг», «Небылицы», «Клабуш космосе».
19.35 — ЦТ экрана тӀа духхьашка. «ТӀехьале». Художественни фильм.
21.00 — «Ха».
21.40 — «Шоаттден сайрийна».
23.50 — Баскетбол. Европа чемпионат. МаӀанах. Греце сборни — СССР сборни. Грецера трансляци.

II ПРОГРАММА

8.00 — Іуйранара гимнастика.
8.20 — «Пионерия». Киножурнал.
8.30 — Ритмически гимнастика.
9.00 — «Іуйранара почта».
9.30 — «Вай беш».
10.00 — «Памятник». А. С. Пушкина хетаю.
10.50 — «Через тернии к звездам». Субтитрашца художественни фильм. 1, 2-гӀа сереш.
13.10 — В. Кикта. «Дубровский», балет.
14.25 — «Одуванчик». Мультипликационни фильм.
14.50 — «Нохч - ГӀалгӀайчен кӀира».
15.00 — «Дешархо» (гӀалгӀай меттала).
15.30 — Кхоана — мелиоратора Ди.
15.55 — Хий деттача хьувкъам лакхбе (нохчий меттала).
16.05 — «Вайнах» яхача Нохч - ГӀалгӀай Паччахьалкхен халхара ансамбла концерт.
17.15 — Фильм-реклама.
17.20 — Футбол. СССР чемпионат. «Торпедо» — «Динамо» (Минск). 2-гӀа тайм.
18.00 — А. С. Пушкина романсаш. Кхоачашъер СССР халкъа артист А. Днишев.
18.50 — Баскетбол. Европа чемпионат. МаӀанах. Югославе сборни — Испане сборни. Грецера трансляци.
19.40 — Реклама.
19.45 — Тенниса урок.
20.00 — «Бийса дaькъала хийла шун, бераш!» «Кхо пхьагал». Мультипликационни фильм.
20.15 — «УнахцӀено».
21.00 — «Ха».
21.40 — Яйга атлетика.
22.20 — «Илла. Пункт наблюдения». Художественни фильм. 1. 2-гӀа сереш. Перерыв йолча хана (23.20) — «Кердадараш».

7 ИЮНЬ
I ПРОГРАММА
МЕЛИОРАТОРА ДИ

7.00 — Іуйранара зарядка. Мультфильм. Ашараш.
7.30 — «Ха».
8.05 — «Лаьттен Андала хийн». Телевизионни документальни фильм.
8.30 — Ритмически гимнастика.
9.15 — «Спортлото» тираж.
9.30 — «Будильник».
10.00 — «Аз гӀулакх ду Советски Союза!»
11.00 — «Іуйранара почта». Музыкальни передача.
11.30 — «Сона йовзаш йола Итали. Венето». Документальни фильм.
12.30 — «Ашарий киоск». Передача дӀахьор РСФСР заслуженни артистка Э. Беляева.
13.00 — «Юртара сахьат».
14.00 — «УнахцӀено».
14.45 — Бокс. Европа чемпионат. Финал. Италера передача.
16.45 — «Призвани». Телевизионни журнал.
17.15 — «Кердадараш».
17.20 — «Новкъост илли» яха Ерригсоюзни конкурс. Таллинера передача.
18.00 — «Шана юккъе ягӀа антена». Мультипликационни фильм.
18.55 — «Уральские мелодии». ДӀалокх Уральски Паччахьалкхен эрсий халкъа хоро. Свердловскера передача.
19.15 — «Кердадараш».
19.20 — Кинопанорама.
21.00 — «Ха».
21.40 — «Футбольни обозрени».
22.25 — «Шо хьех оперетта».
23.25 — «Кердадараш».

II ПРОГРАММА

8.00 — «Зарядка е дӀаотта!»
8.20 — Таджикски радион телевиденен халкъа инструментий оркестра концерт.
9.00 — «Эрсий къамаьл».
9.30 — Дунен музыкальни культура ганзера. С. Прокофьев. № 6 йола соната. Кхоачашъер Е. Кисин (фортепиано).
10.10 — Азербайджански телевидене программа.
11.30 — Шун каьхаташтa жоп лу математика хьехархочо В. Ф. Шаталовс.
12.15 — Телевизионни документальни фильм.
13.10 — «Дунеи нагирхойи».
13.45 — «Болама кхерамзле».
13.50 — Баскетбол. Европа чемпионат. МаӀанах. Голланде сборни — ФРГ — сборни. Грецера трансляци.
14.40 — Чешски кагирхой филармони. М. Мусоргский. «Выставкера картинкаш».
15.35 — Сийлахьча Октябра 70 шу дузаш. Къамий театрий фестиваль. Ц. Шагжин. «Будамшу, Будамшу...». Х. Намсараева цӀерагӀа Бурятски Паччахьалкхен академически театра спектакль.
17.45 — «Кот в колпаке». Мультипликационни фильм.
17.55 — Спортивни ориентировани. СССР Гостелерадио призах йола яхьаш.
18.25 — П. И. Чайковский. Романсаш. Фильм-концерт.
18.50 — Баскетбол. Европа чемпионат. МаӀанах. Испане сборни — СССР сборни. Грецера трансляци.
19.40 — «Объективе — хьайбаш. Сивуч». Іилма - довзийтара фильм.
20.00 — «Бийса дaькъала хийла шун, бераш!»
20.15 — «Духхьала сердал...». Іилма-довзийтара фильм.
20.25 — «СелаӀад», «Николай Гедда концерташка» яхача халкъа творчества телепрограммай дунен халкъашта юкъера фестиваль.
21.00 — «Ха».
21.40 — «Илла. Пункт наблюдения». Художественни фильм. 3-гӀа сери.
22.45 — Яйга атлетика.

РАДИО

2 ИЮНЬ

7.20 — Керда хоамаш.
7.35 — 7.40 — Хоамаш.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — Передачай программа.
8.36 — 9.00 — Илли оал Б. Рамзаевас.
9.15 — «Производственни низашта — бизза болх» (нохчий меттала).
9.30 — 10.00 — «Къона заманхо» (гӀалгӀай меттала).
16.00 — Передачай программа. Хаоттам.
16.01 — «Барт болча дезале».
16.16 — 17.00 — «Шоана, юртбоахаме хьалхалаттараш». Концерт.
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — 18.40 — «Йол хьокха ха». Репортаж.

УКВ

19.00 — Машарахи къахьегамахи дола иллеш.
19.30 — Художественни самодеятельноста доакъашхой концерт.

3 ИЮНЬ

7.20 — Керда хоамаш.
7.35 — 7.40 — Хоамаш.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — Передачай программа.
8.36 — 9.00 — Художественни самодеятельноста доакъашхой концерт.
11.15 — «Халкъа тӀахьожам балха тӀа» (гӀалгӀай меттала).
11.30 — 12.00 — «Хьона, Даьхе, салтечун дог» (нохчий меттала).
15.15 — 15.45 — Казахий ашараш.
16.00 — Передачай программа. Хаоттам.
16.01 — Дунен халкъашта юкъера хьал (гӀалгӀай меттала).
16.15 — Спортивни Нохч-ГӀалгӀайче.
16.35 — 17.00 — «Новкъост» яха дискуссионни клуб.
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — 18.40 — «Лоаман аренех дикагӀа пайда эца» (нохчий меттала).

УКВ

19.00 — Нохч - ГӀалгӀай ашарий концерт.

4 ИЮНЬ

7.20 — Керда хоамаш.
7.35 — 7.40 — Хоамаш.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — Передачай программа.
8.36 — 9.00 — Нохч - ГӀалгӀай ашарий концерт.
11.15 — «Моттигерча Советий хоржамашта накъадолхаш. «Демократи балха тӀа» (нохчий меттала).
11.30 — Сийлахьча Октябра 70 шу дизара — доагГӀача тайпара накъадаха! «Социалистически декхараш. Мишта кхоачашду уж?» (гӀалгӀай меттала).
11.45 — 12.00 — «Керттера критерий — дикал».
15.15 — 15.30 — «Патриот».
17.15 — Передачай программа. Хаоттам.
17.16 — «Керда гӀулакхаш— вахаре» (гӀалгӀай меттала).
17.31 — «Шоана, кхалнах». Радиожурнал (нохчий меттала).
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — «Хувкъам чуэца дерригa кийча дий?» Механизатораш гергача истола тӀа. Беседа (гӀалгӀай меттала).
18.40 — «Атеист».
18.55 — 19.00 — Реклама.

УКВ

19.00 — Довзаш дола иллеш.
19.366 — Симфонически ашараш.

5 ИЮНЬ

7.20 — Керда хоамаш.
7.35 — 7.40 — Хоамаш.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.25 — Передачай программа.
8.30 — «Къахьегама ресурсех боаггӀа пайда эца» (нохчий меттала).
8.45 — 9.00 — «Лектора дош». Беседа.
11.15 — 12.00 — «Оперца вӀашагӀкхетар».
17.15 — Передачай программа. Хаоттам.
17.16 — «Агитбригадаш кхай тӀа» (нохчий меттала).
17.31 — «ЦӀе сийгаш» (гӀалгӀай меттала).
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — «Іалам лорадар — машар лорабар».
18.40 — 19.00 — «Советаши вахари». Радиожурнал.

УКВ

19.00 — Илли оал Бурнаев Мовлада.
19.34 — Халкъа ашараш.

6 ИЮНЬ

7.20 — Керда хоамаш.
7.35 — 7.40 — Хоамаш.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.25 — Передачай программа.
8.30 — 8.45 — «Сага фактори производства эффективности» (нохчий меттала).
10.15 — «Обществои закони». Радиожурнал (гӀалгӀай меттала).
10.35 — 10.40 — Реклама.
11.44 — «Къонал».
11.30 — 12.00 — Литературни Нохч - ГӀалгӀайче.
12.40 — «Сатирически микрофон» (нохчий меттала).
13.00 — 13.15 — «Бригадни подряд балха тӀа» (гӀалгӀай меттала).
15.15 — Ускорене сфераш».
16.00 — 17.00 — Концерт.
18.20 — 19.00 — «Ашарий почта».

УКВ

19.00 — «Къона оазаш».
19.45 — Халхара ашараш.

7 ИЮНЬ

7.15 — Республикански газетий обзор.
7.30 — Передачай программа.
7.35 — 7.40 — Хоамаш.
8.35 — 9.00 — «Шоана дукхаеза ашараш».
11.20 — 12.00 — Мелиораторий цӀейна лаьрхӀа концерт.
15.15 — 15.30 — «Эргалонаши профкоми» (гӀалгӀай меттала).
16.00 — «Школьни глобус».
16.30 — «Къона тӀехье» (нохчий меттала).
18.00 — 19.00 — «Иллеца доттагӀал долчарна». Концерт.

УКВ

19.00 — ДӀалокх Ш. Эдилсултанова. Концерт.
19.31 — Дагаев Вадида кхоачашду лирически иллеш.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместитела — 2-85-07; бехктокхама секретара — 2-84-68; отделий: партийни вахара — 2-80-12, 2-54-04; промышленностен транспортен — 2-75-81, 2-65-01; юрта боахама — 2-47-84, 2-90-66; культура — 2-64-75, 2-75-78; письмой — 2-85-64; машинописни бюро — 2-89-51; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря—2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-80-12, 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-75-81, 2-65-01; сельского хозяйства—2-90-66, 2-47-84; культуры — 2-64;75, 2-75-78; писем—2-85-64; машинописное бюро—2-89-51; корректорская—2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

СФ05218. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 2078.